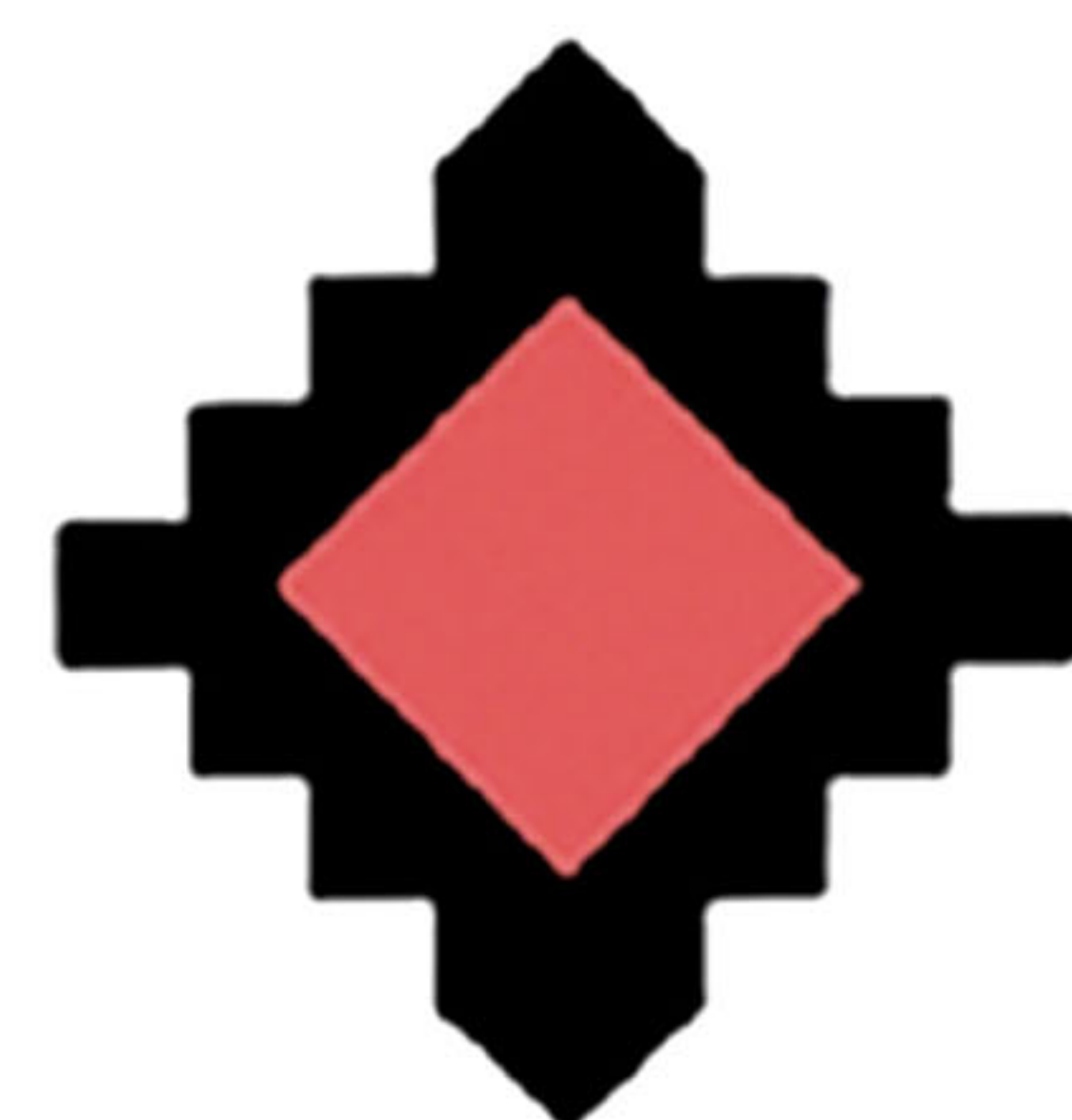

روند طراحی دروازه ی ورودی منطقه آزاد چابهار

دروازه‌ها در تاریخ شهرها همواره فراتر از یک عنصر معماری ساده بوده‌اند. آن‌ها در گذشته نقشی نظامی و حفاظتی داشته‌اند، اما در عین حال حامل معنا و نشان‌دهنده‌ی هویت فرهنگی و سیاسی یک تمدن نیز بوده‌اند. فرم دروازه‌ها با نماد و اسطوره گره خورده و همواره به‌عنوان آستانه‌ای میان دو جهان، بیرون و درون، بیگانه و آشنا عمل کرده است.

در طراحی دروازه‌ی ورودی منطقه آزاد چابهار، که قرار است الگویی برای سایر دروازه‌های این منطقه باشد، تلاش کردیم همین جنبه‌ی نمادین را بازآفرینی کنیم. چابهار با طبیعت منحصربه‌فرد، سواحل، کوه‌های مکران و فرهنگی غنی، نیازمند نشانی است که هم خوش‌آمدگوی مسافران باشد و هم معرف شخصیت مردم بلوچ.

در گام نخست، مطالعه‌ی گسترده‌ای روی فرهنگ، طبیعت، معماری و هنرهای بومی چابهار انجام دادیم. سپس با بررسی نمونه‌های ماندگار دروازه‌های تاریخی در شهرها و کشورهای مختلف، به این نتیجه رسیدیم که تقسیم بندی و سازمان اولیه‌ی دروازه باید یادآور کهن‌الگوهای تاریخی باشد، اما در عین حال با نمادهای بومی درهم بیامیزد تا شخصیتی تازه و مختص مردم بلوچ به خود بگیرد.

ایده ی اصلی

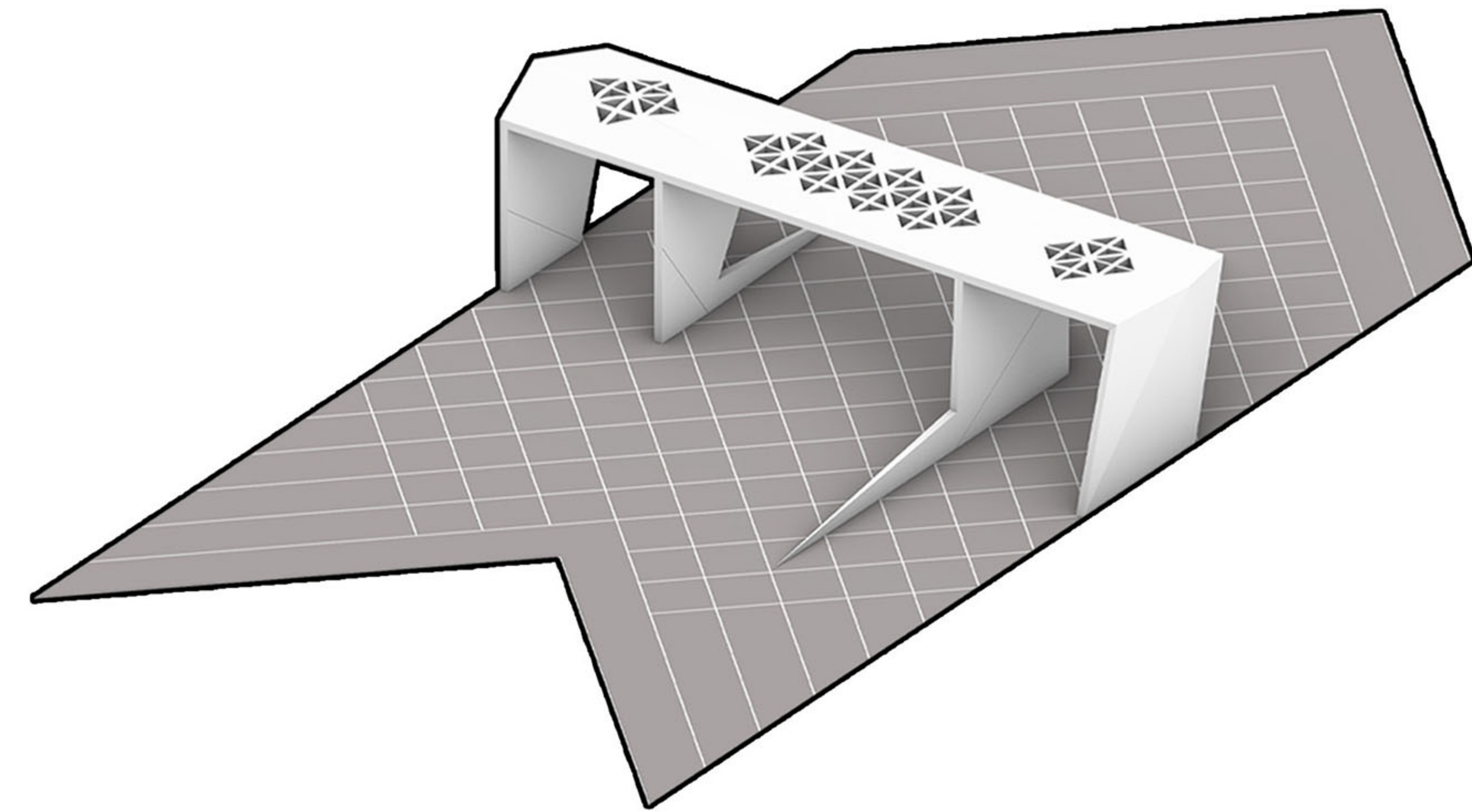
از میان تمام عناصر مورد مطالعه، سوزن‌دوزی بلوچ به‌عنوان الهام اصلی انتخاب شد. این هنر ارزشمند که شهرتی جهانی دارد، با نقوش هندسی خود بستری غنی برای ترجمه به معماری فراهم می‌آورد. زیبایی‌شناسی سوزن‌دوزی مبتنی بر مثلث‌ها، مربع‌های شطرنجی، لوزی‌ها و گاه دایره‌هاست. از تکرار و پیوستن مثلث‌ها، سایر نقوش شکل می‌گیرند و بدین ترتیب هندسه‌ای منسجم و قاعده‌مند پدید می‌آید. در این هنر، نقوش بر اساس شمارش تار و پود پارچه شکل می‌گیرند؛ همین منطق شبکه‌ای الهام‌بخش تناسبات و سازمان فضایی دروازه شد.

ترکیب هندسه‌ی سه‌بخشی دروازه با هندسه‌ی مثلثی بلوچ، بُعدی تازه به طرح بخشیده است. این ترکیب، در عین سادگی و انتزاع، بازتابی مدرن از مقرنس‌های ورودی‌های شاخص تاریخی است. افزون بر این، پوسته‌ی دوم دروازه با خطوط شکسته و زاویه‌دار، بازتابی از کوه‌های اطراف چابهار است و با شکست میانی و ارتفاع گرفتن یک سوی آن، یادآور پیکره‌ی کشتی می‌شود؛ نمادی از پیوند دیرینه‌ی مردم منطقه با دریا. این پوسته می‌تواند در دروازه‌های فرعی حذف شود و تنها در دروازه‌ی اصلی به‌عنوان عنصر شاخص باقی بماند.

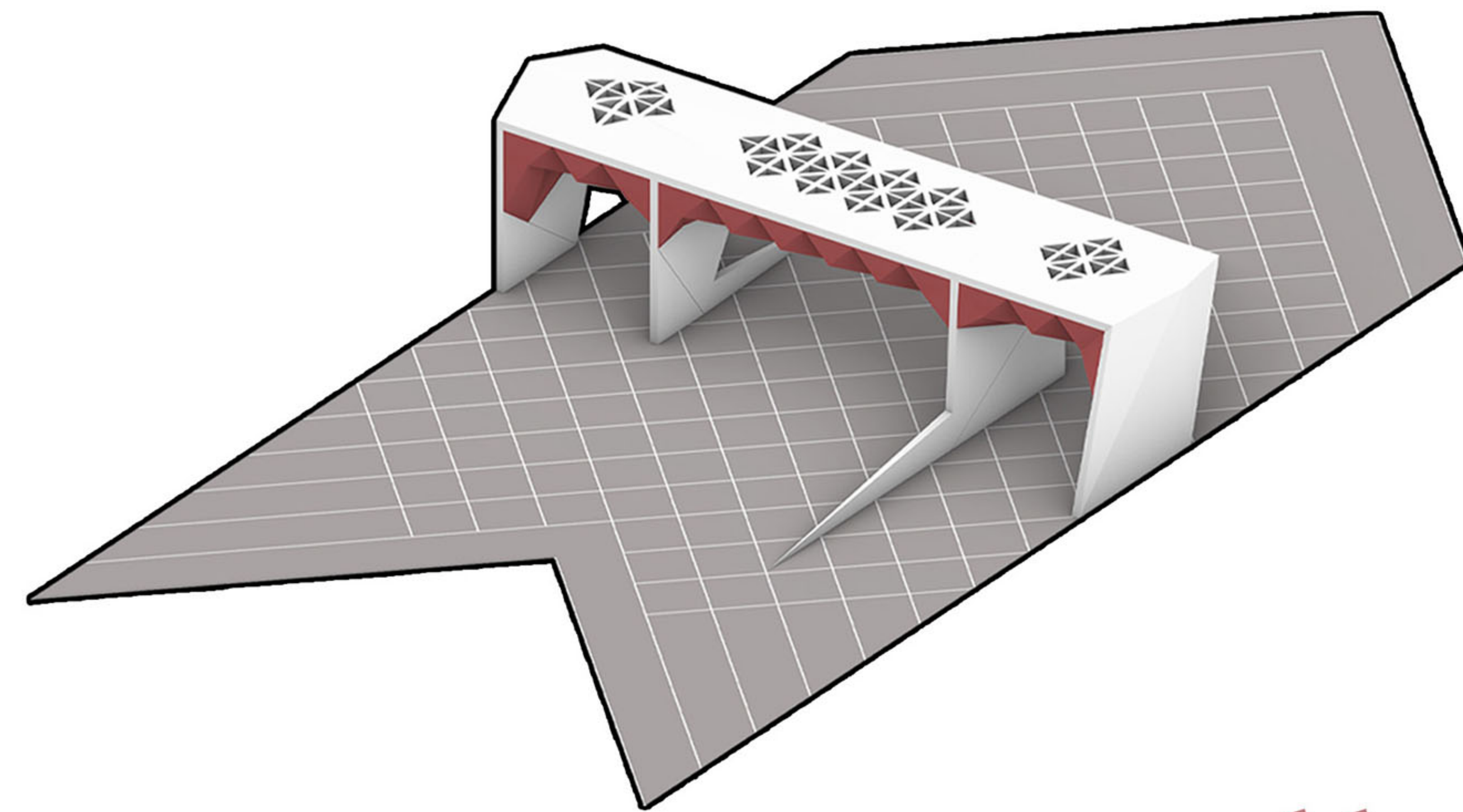
مقیاس

در کنار جنبه‌های نمادین، پروژه بر تجربه‌ی انسانی نیز تأکید دارد. عبور از این دروازه باید برای مسافر تجربه‌ای از شکوه و دعوت‌کنندگی باشد؛ جایی که فرد احساس کند وارد سرزمینی با هویت غنی و پرشکوه می‌شود. مقیاس بنا برای دیده شدن از دور طراحی شده و در عین حال جزئیات هندسی آن برای رهگذر نزدیک، جذابیت و کشف‌پذیری دارد.

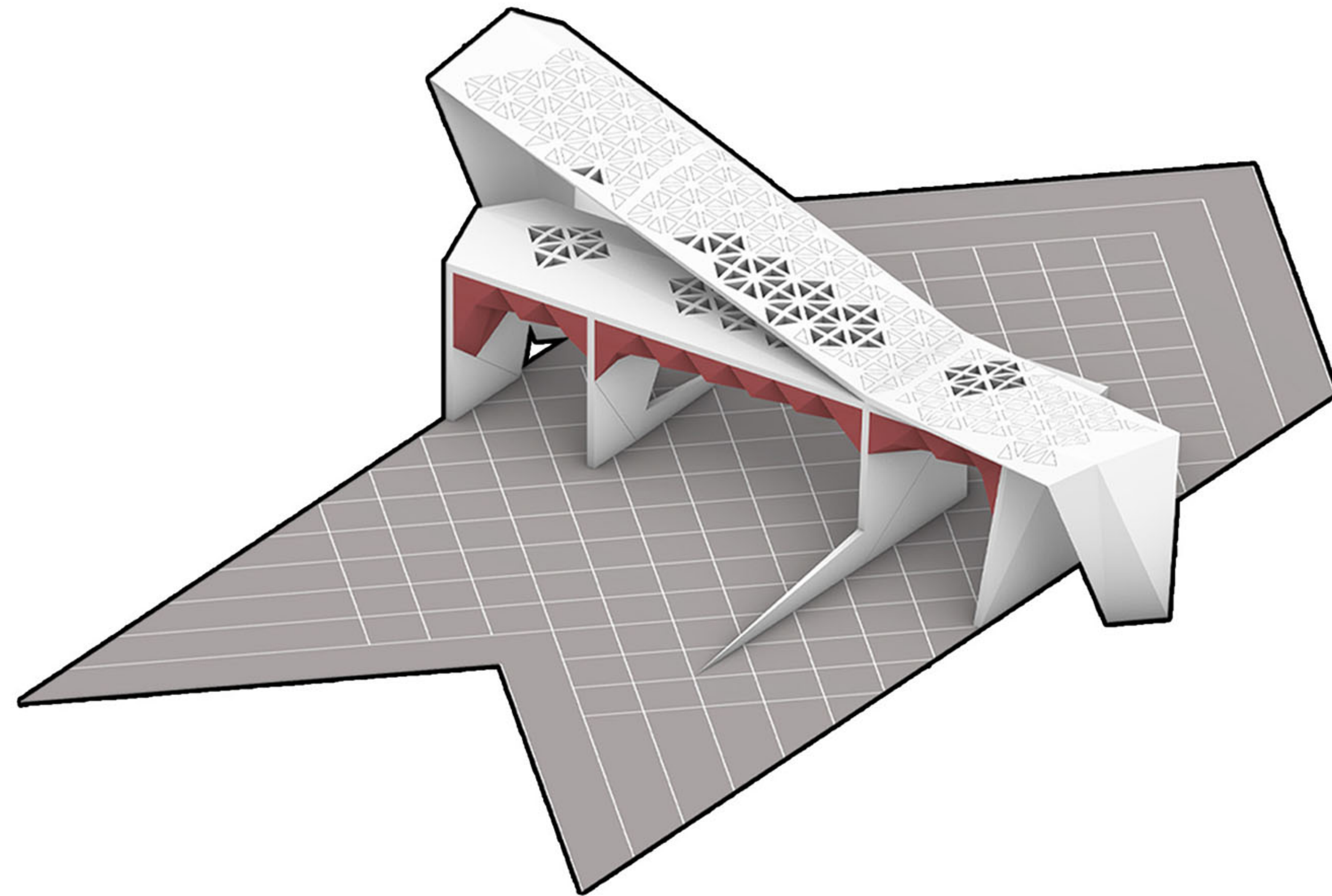

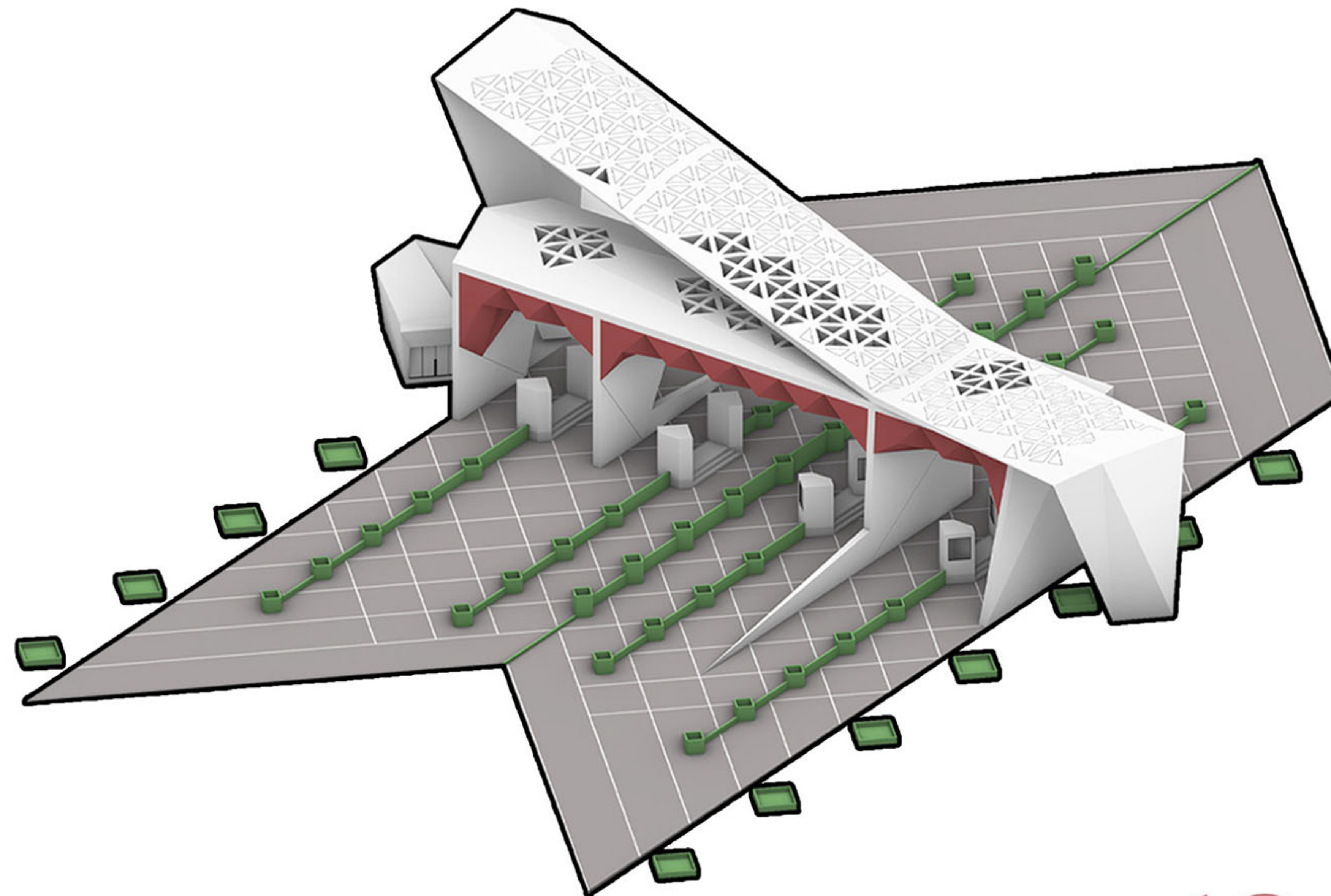
۱. الهام از تارشماس و الگوی سه بخشی دروازه‌های تاریخی

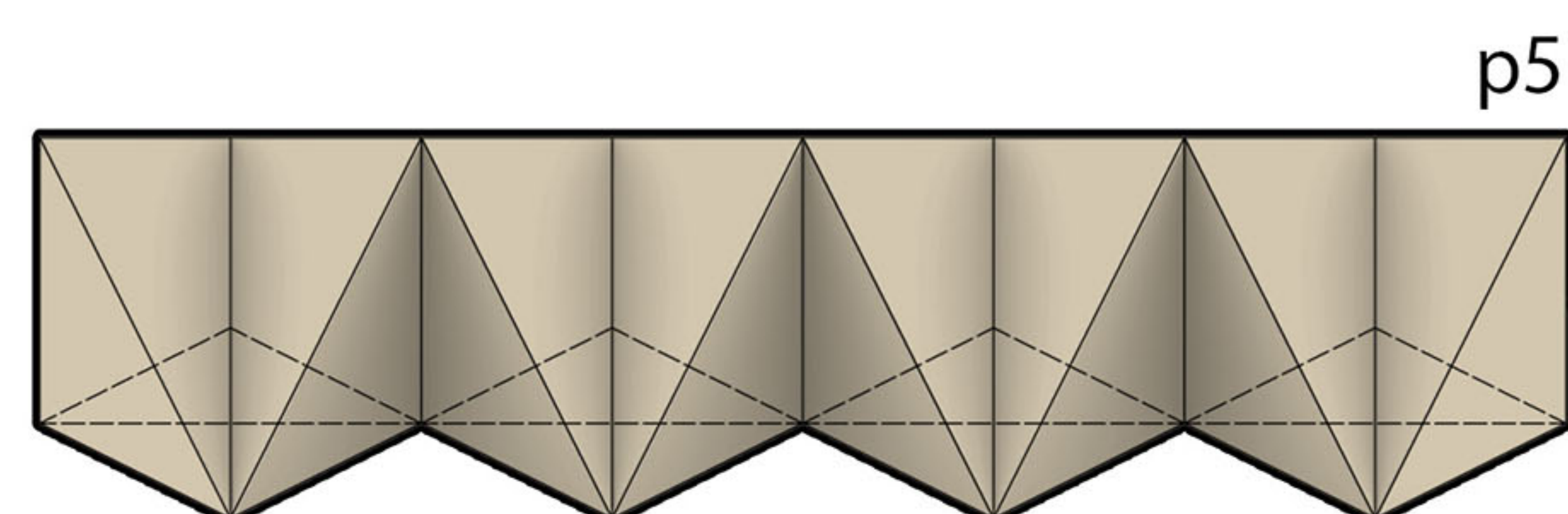
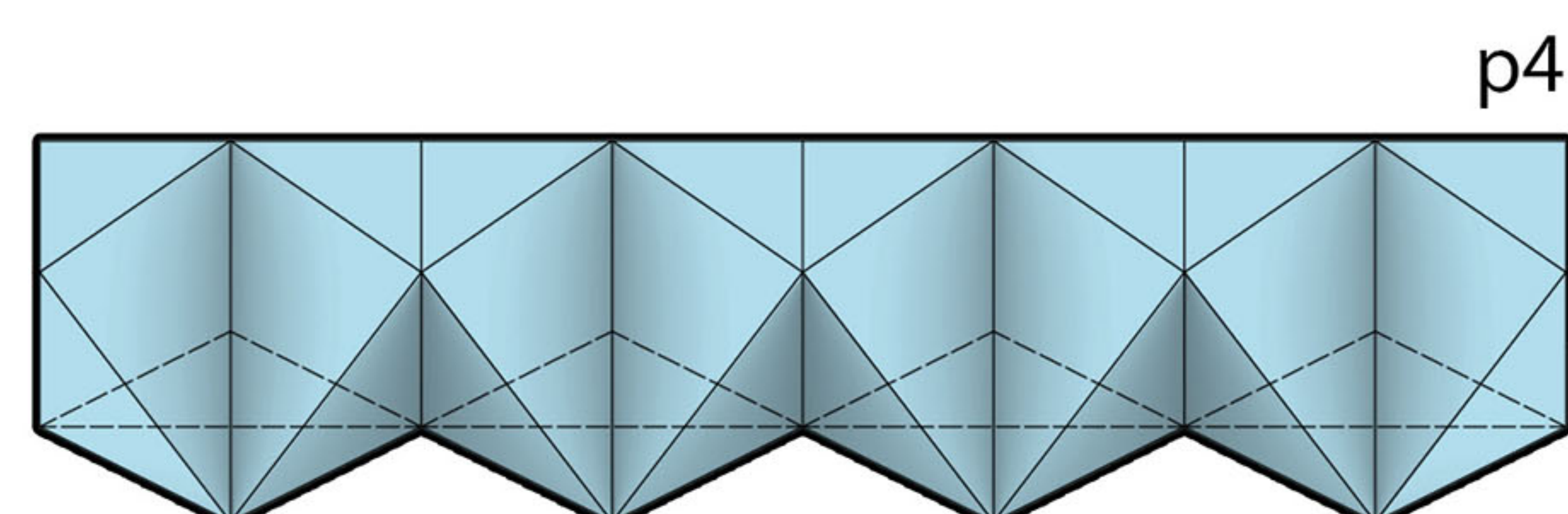
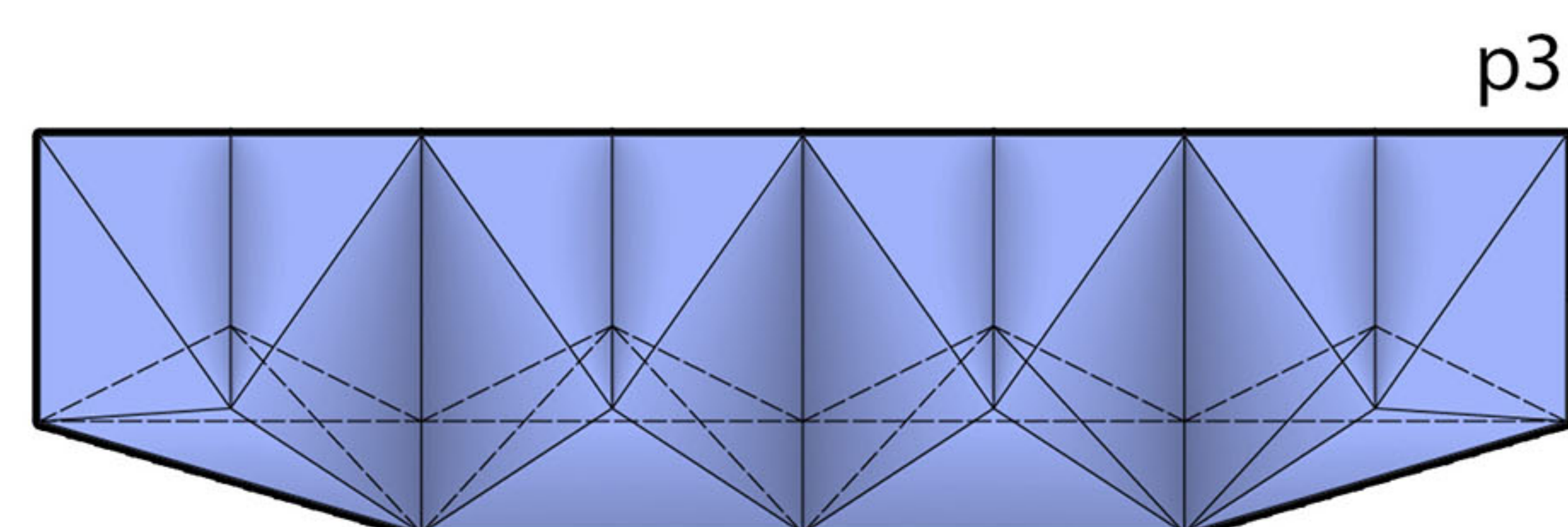
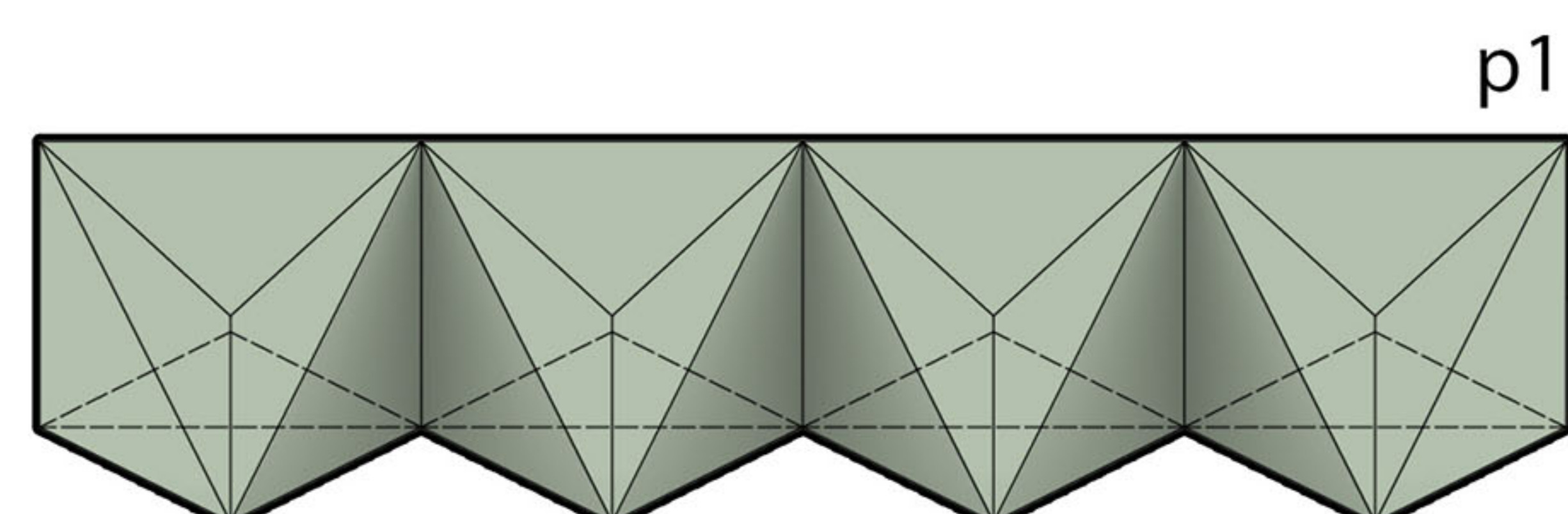
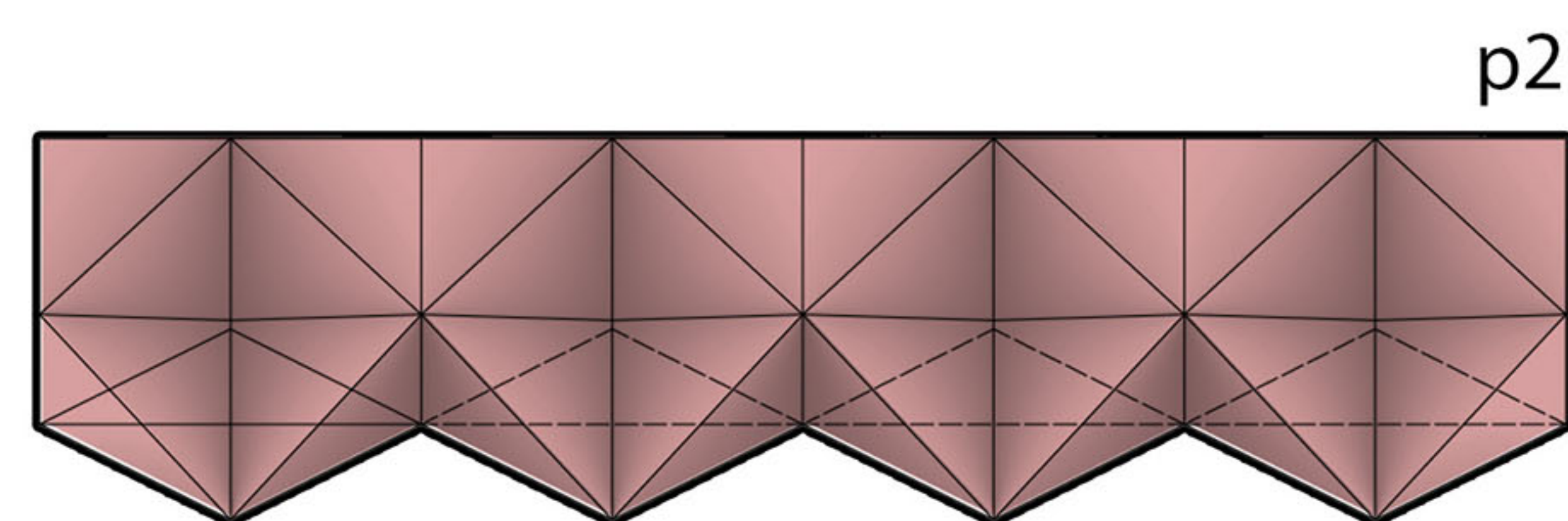
۲. تزئین دهانه دروازه با طرح مدولار سوزندوزی

۳. پوسته دوم: الهام از قایق و فرم کوه‌ها

۴. جزئیات

منشا رنگ ها

در تمامی آثار سوزن‌دوزی بلوچ، رنگ سفید به‌وضوح قابل تشخیص است. رنگ سوم که نقش بسیار مهمی در این هنر دارد، قرمز است؛ رنگی که در سوزن‌دوزی‌های اصیل، هویت بخش محسوب می‌شده است. البته قرمز خالص در نمونه‌های قدیمی کمتر به کار رفته و معمولاً رنگ‌هایی مانند قرمز اناری، سبز، زرد، آبی و قهوه‌ای به ترتیب اهمیت، جایگزین آن شده‌اند.

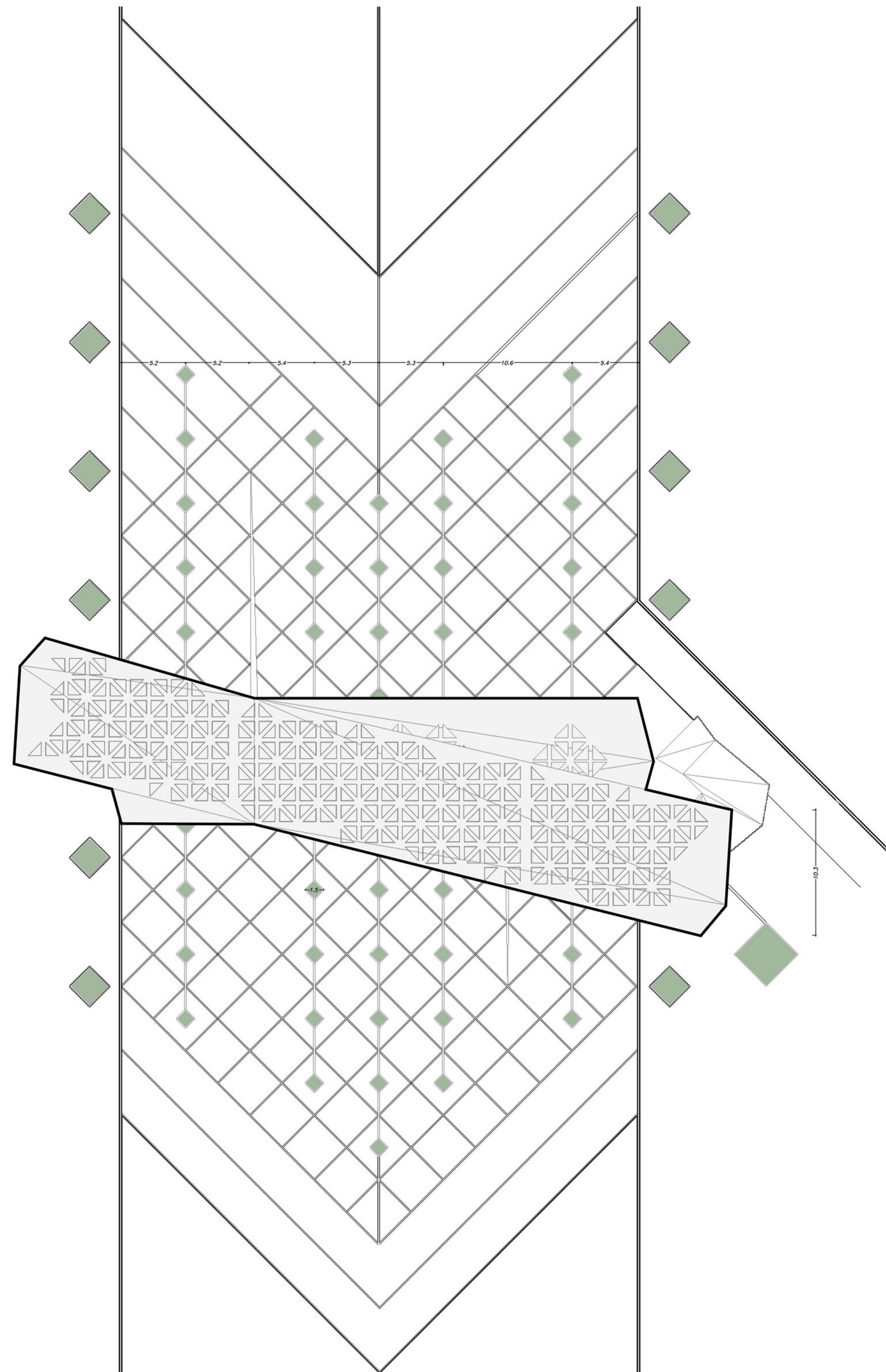
این رنگ‌ها عمدتاً برای تأکید بر معنای رنگ قرمز و تکمیل طرح‌ها به کار می‌رفته‌اند. با این حال، در میان رنگ‌های سوزن‌دوزی بلوچ، نارنجی روشن و قرمز بیش از سایر رنگ‌ها به چشم می‌خورند و جزئیات طرح عمدتاً با استفاده از رنگ‌های سبز، سیاه و قهوه‌ای مشخص می‌شوند.

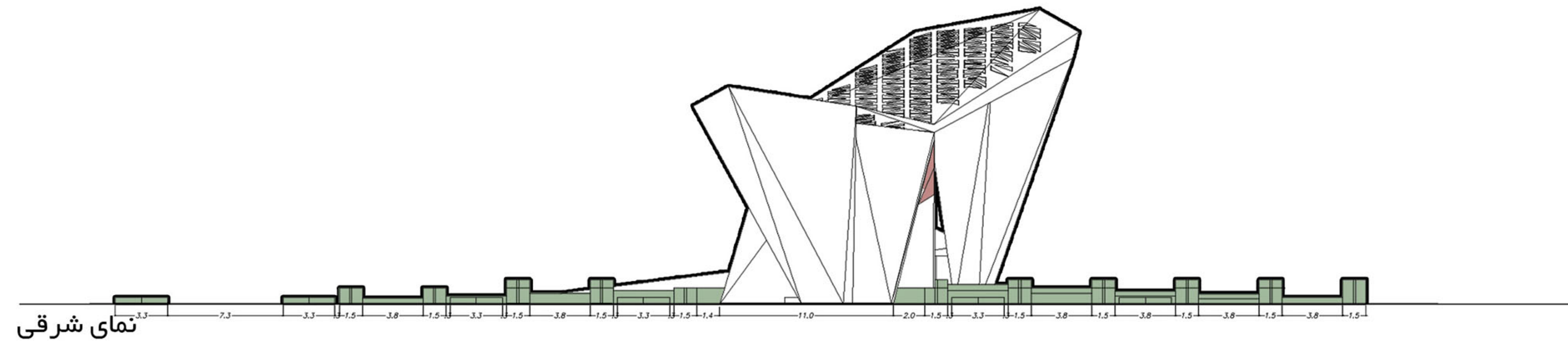

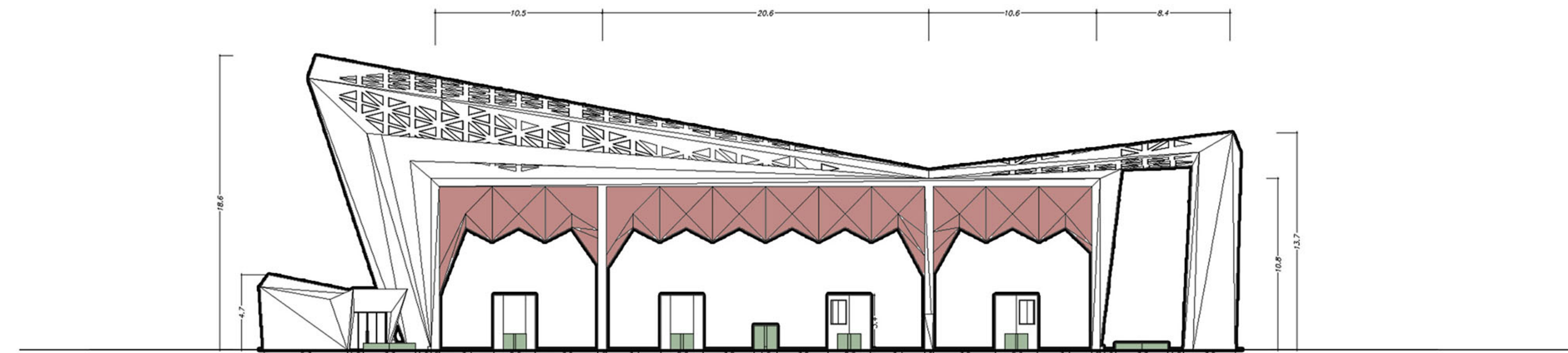
سرزمین اصلی

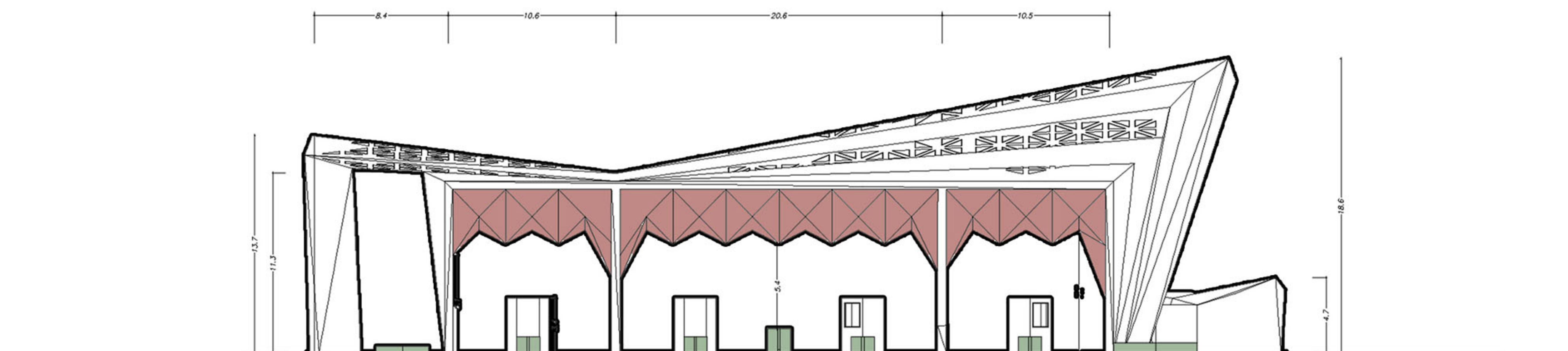
منطقه آزاد

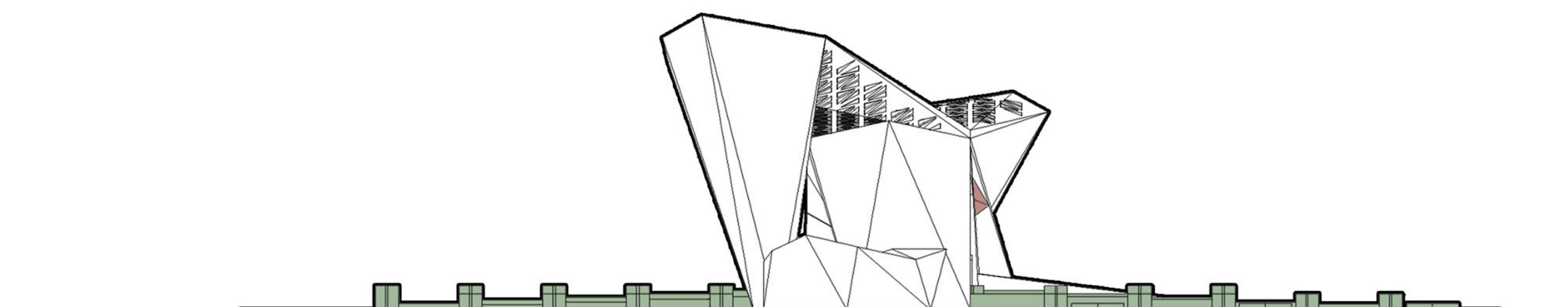
نمای ورود به منطقه آزاد

نمای خروج از منطقه آزاد

نمای غربی

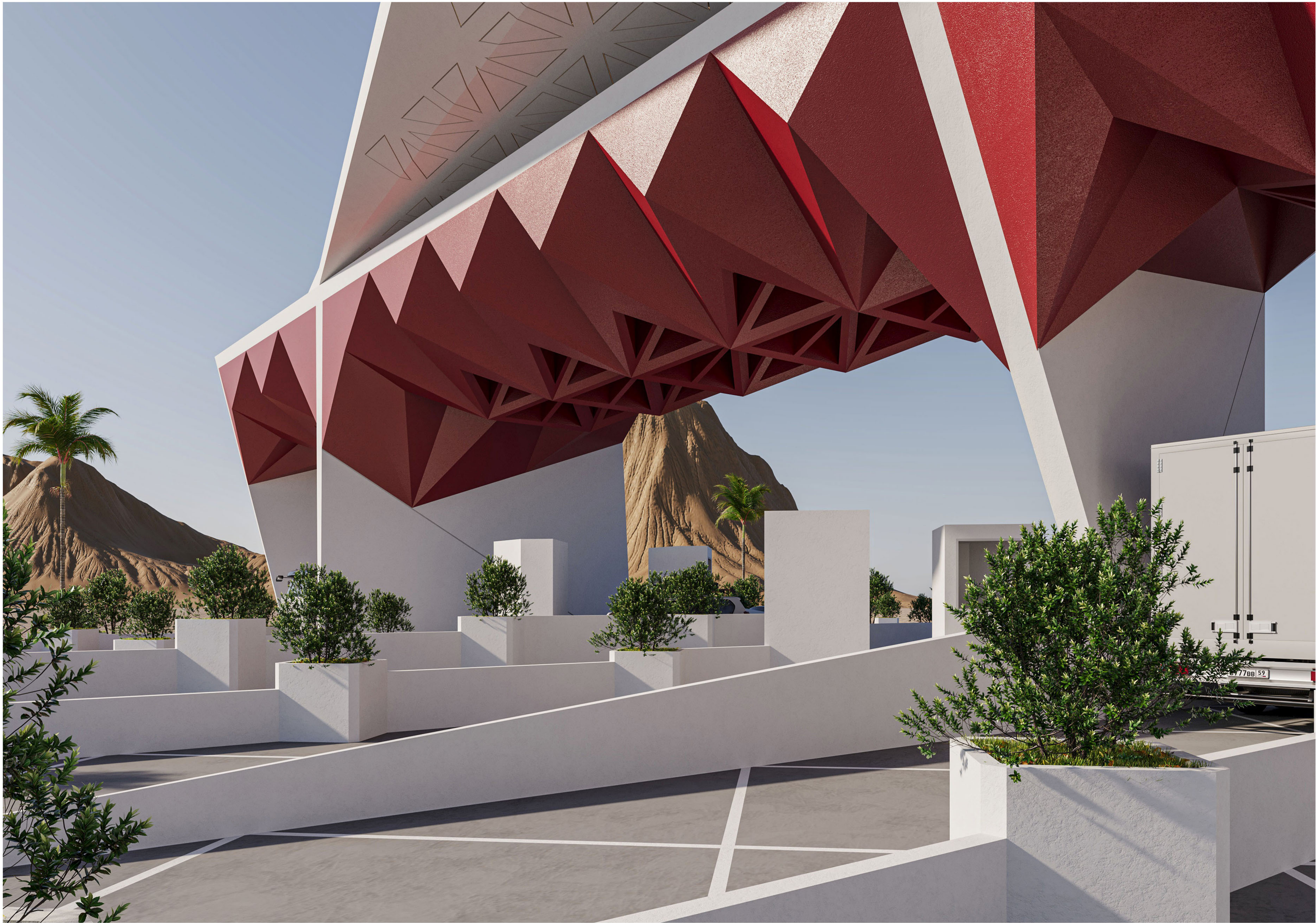

چراغهای موضعی روی زمین و سقف باجه ها
نورهای مخفی خطی برای فلاورباکسها

● سیمان/میکروسمنت/رنگ

● سیمان/میکروسمنت/رنگ

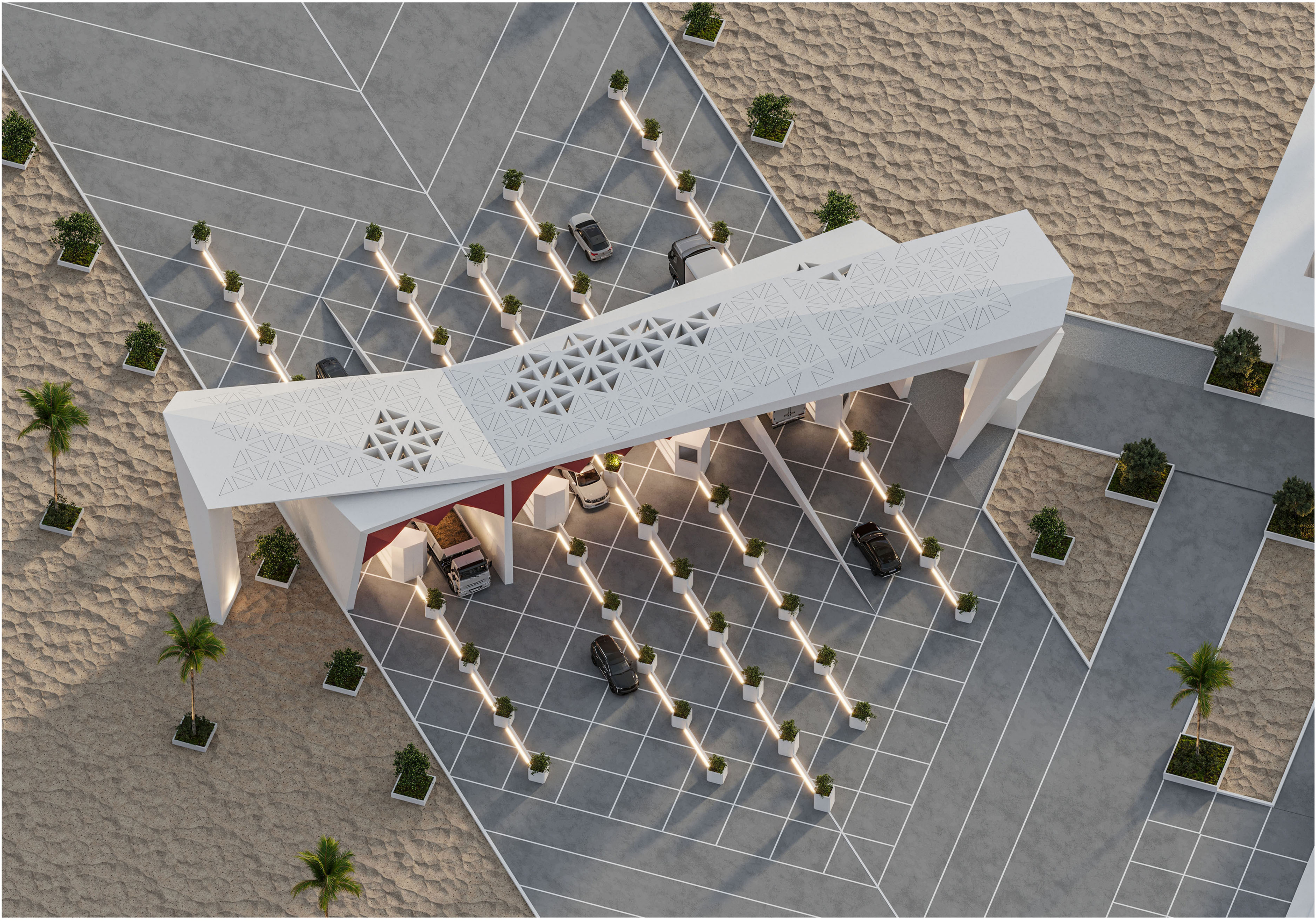

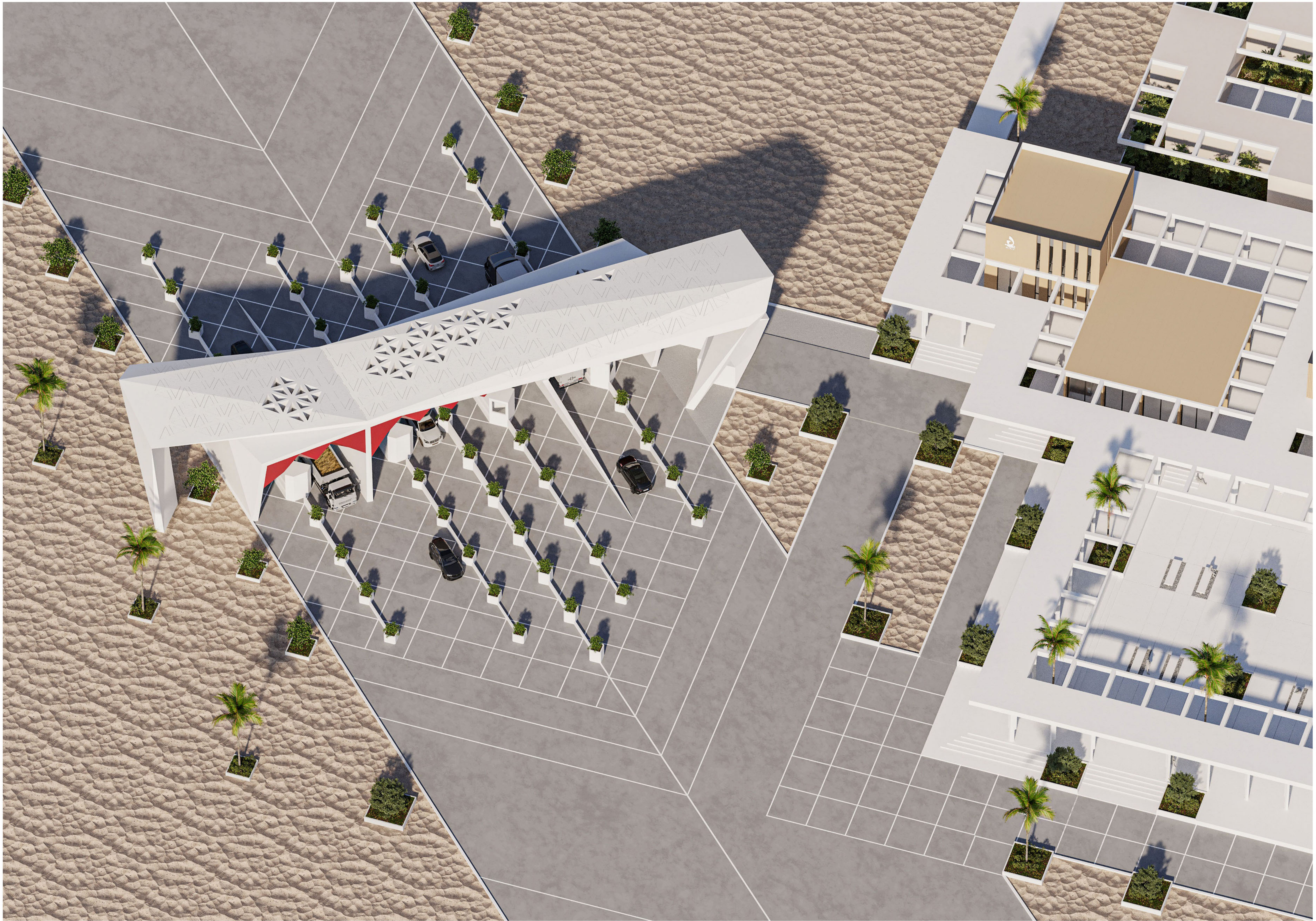

کانسپت مجتمع خدمات رفاهی

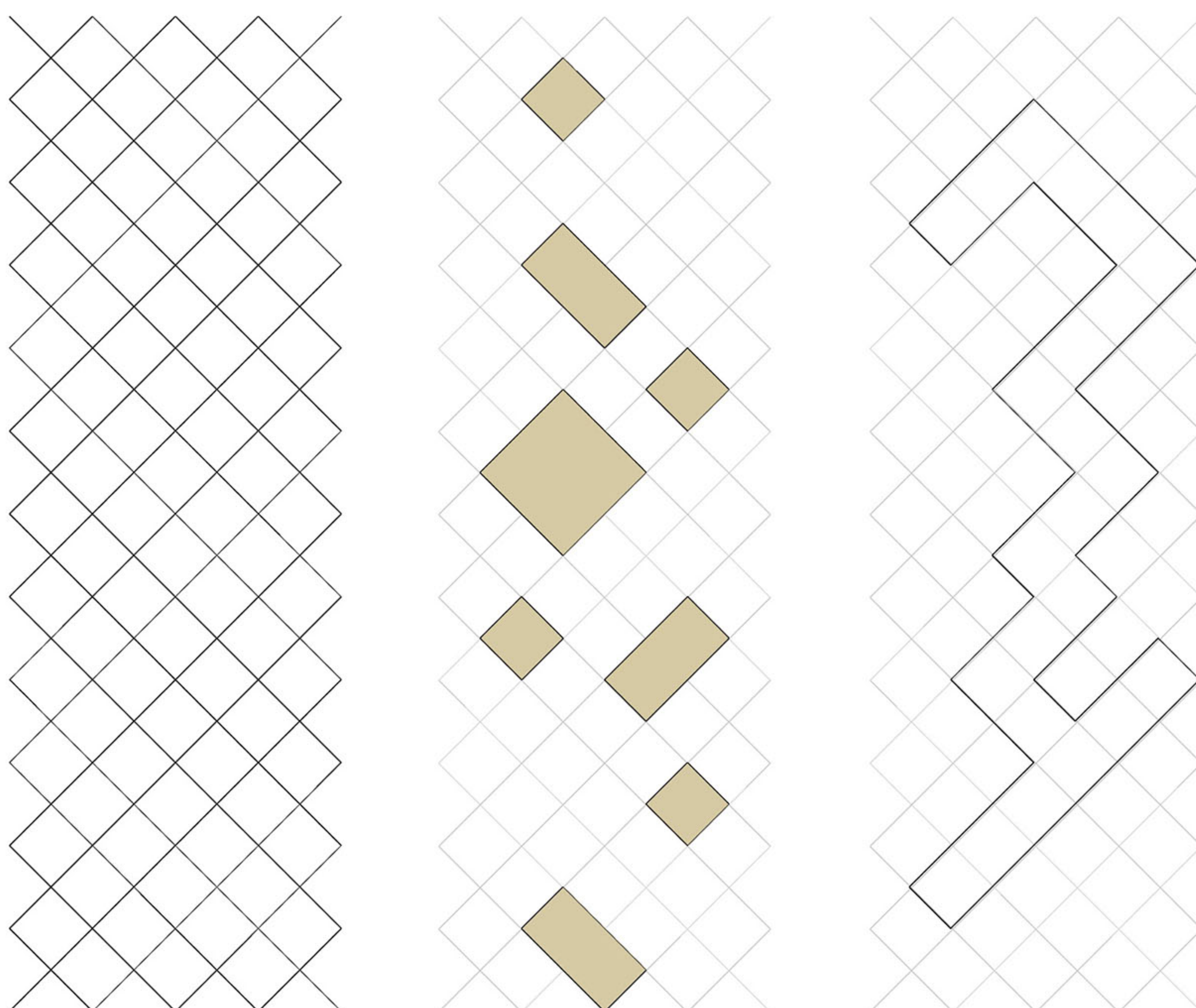
در آغاز مسیر طراحی، ایده‌ی ما بر شکل‌گیری یک مجموعه‌ی خدماتی-رفاهی بین‌راهی در قالب حجمی واحد و متمرکز بود؛ ساختمانی منسجم که تمامی عملکردها را زیر یک سقف گرد آورد. طرحی ساده، فشرده و یکپارچه.

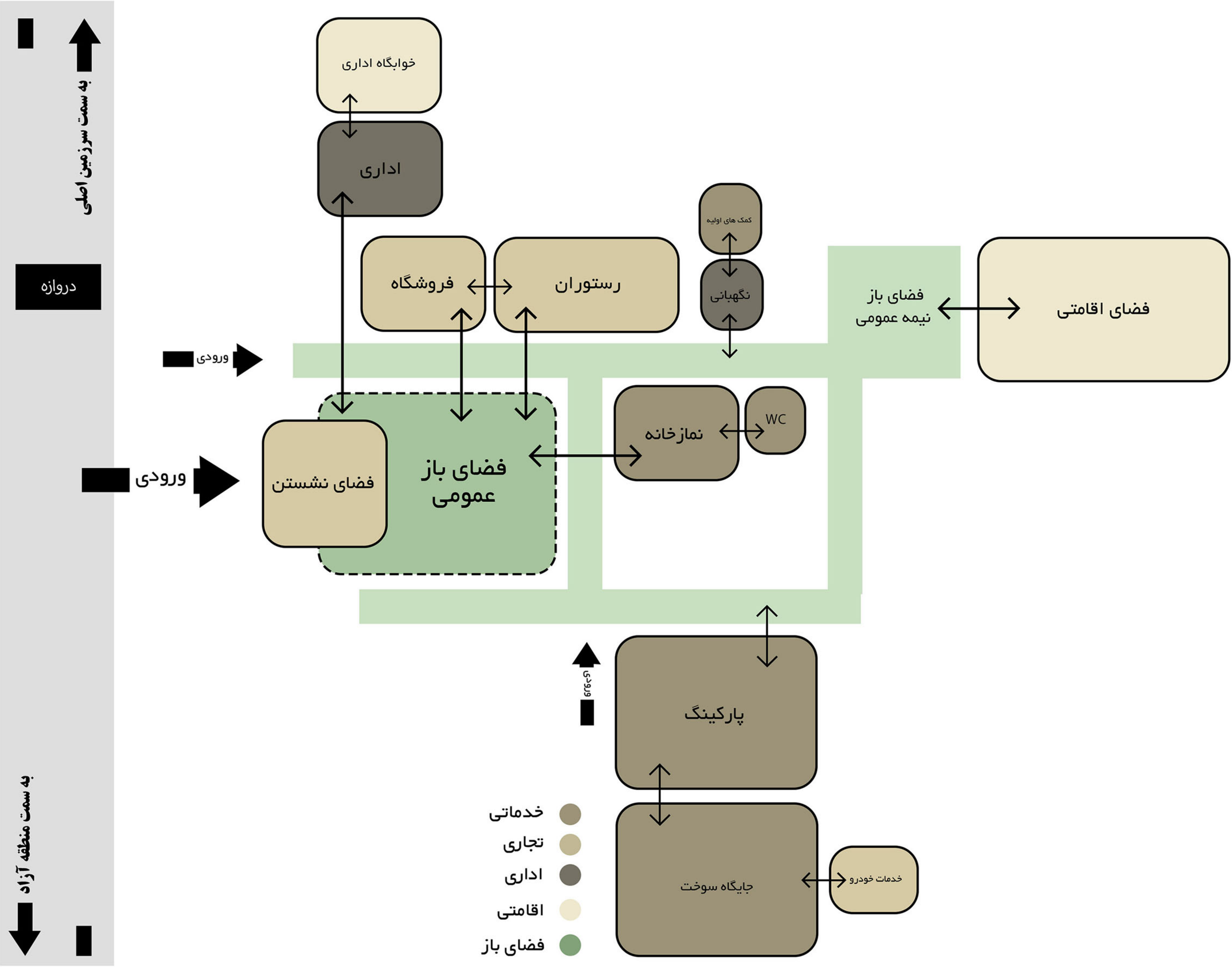
اما خیلی زود اقلیم چابهار خود را به‌عنوان تعیین‌کننده‌ترین عامل طراحی آشکار ساخت. گرمای سوزان روز، رطوبت همیشگی، باران‌های ناگهانی و نیاز به گردش آزاد باد نشان داد که یک حجم بسته و متراکم نمی‌تواند پاسخی پایدار باشد. بنابراین سازمان فضایی پروژه دگرگون شد: عملکردها از هم فاصله گرفتند و لکه‌های اصلی روی شبکه‌ای مدولار جای گرفتند. این جدایی تنها تفکیک عملکردها نبود؛ فرصتی بود برای تنفس مجموعه. فاصله‌ها به مسیرهای باد تبدیل شدند و نسیمی خنک میان فضاها جریان یافت، تا محیطی زیست‌پذیرتر شکل گیرد.

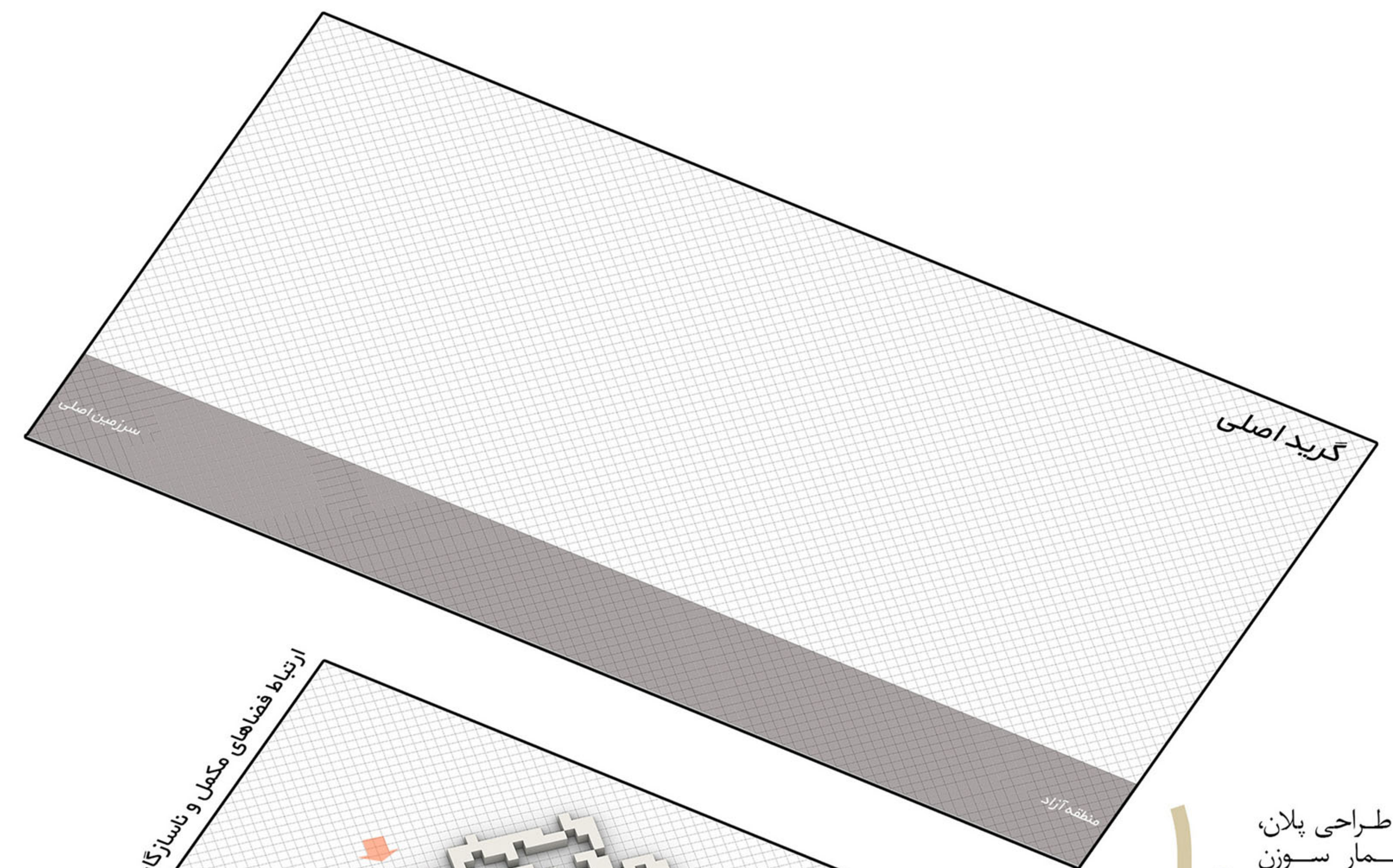
میان این فضاها، سایه‌بان‌ها قد کشیدند؛ سطوحی گسترده که تابش مستقیم خورشید را مهار می‌کنند و ضربه‌های باران موسمی را نرم می‌سازند. این لایه‌های نیمه‌باز صرفاً گذرگاه نیستند؛ آن‌ها صحنه‌هایی اجتماعی‌اند که در شب جان می‌گیرند و امکان گردهمایی، مکث و وقت‌گذرانی مسافران را فراهم می‌کنند.

بدین‌ترتیب، آنچه شکل گرفت مجموعه‌ای باز و متخلخل است؛ فضایی که در برابر اقلیم نمی‌ایستد، بلکه با آن وارد گفت‌وگو می‌شود. ساختمانی واحد جای خود را به خوشه‌ای از فضاها داد که میانشان باد می‌وزد، سایه گسترده می‌شود و مردم در خنکای شب تجربه‌ای آرام و دلپذیر می‌یابند.

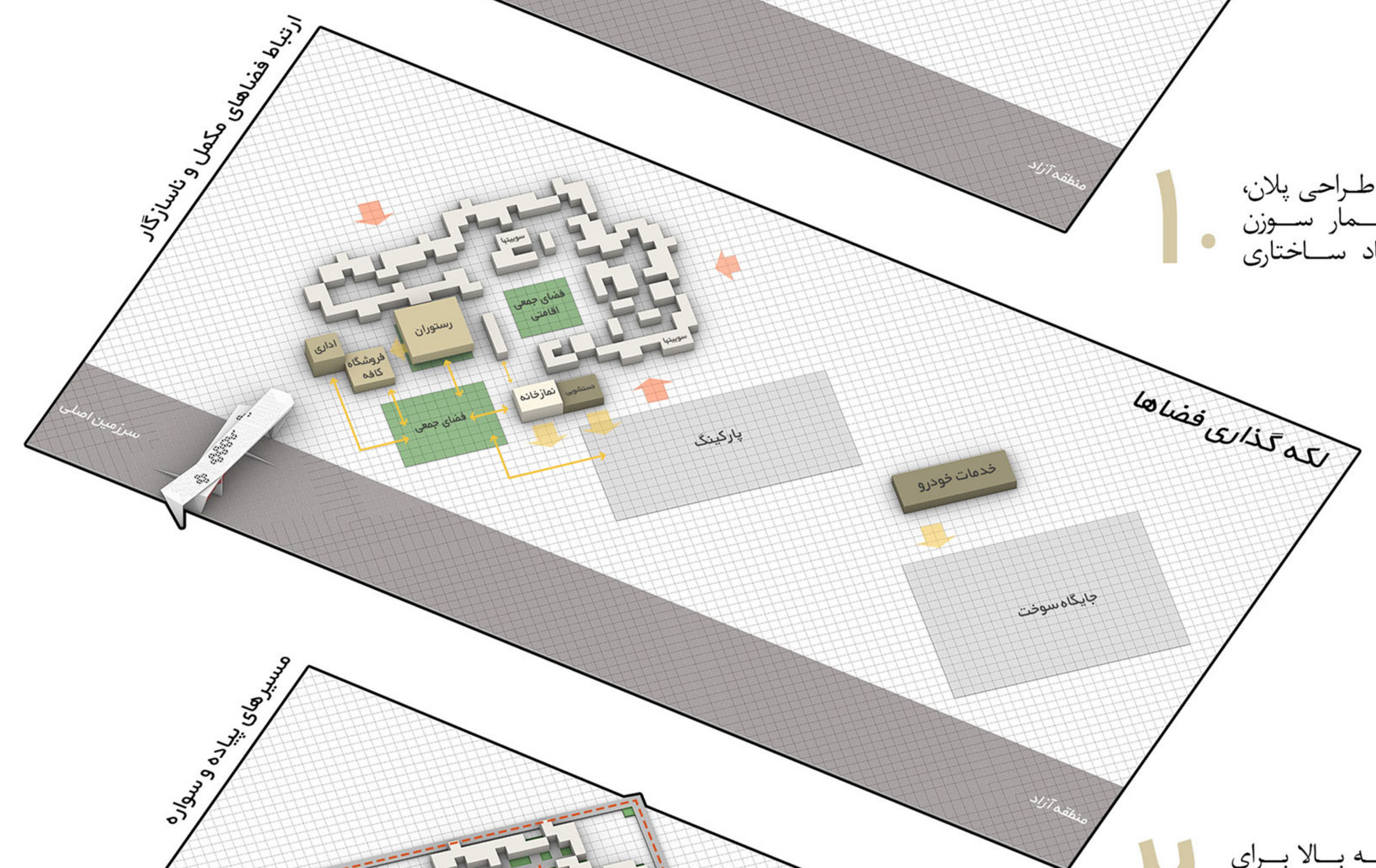
هندسه‌ی مدولار سایت‌پلان که امتداد شبکه‌ی دروازه‌ی ورودی است، بستر سازمان‌دهی مجموعه را فراهم آورد. عملکردها در کنار یکدیگر به‌گونه‌ای قرار گرفتند که مکمل باشند و ارتباطی روان میان درون و بیرون ایجاد کنند. این شبکه، با چرخشی نسبت به محور جاده، یکنواختی مسیر را شکست و دیدهایی متنوع در گذر سواره‌ها پدید آورد؛ هم‌زمان تجربه‌ی حضور عابران را نیز غنی‌تر ساخت.

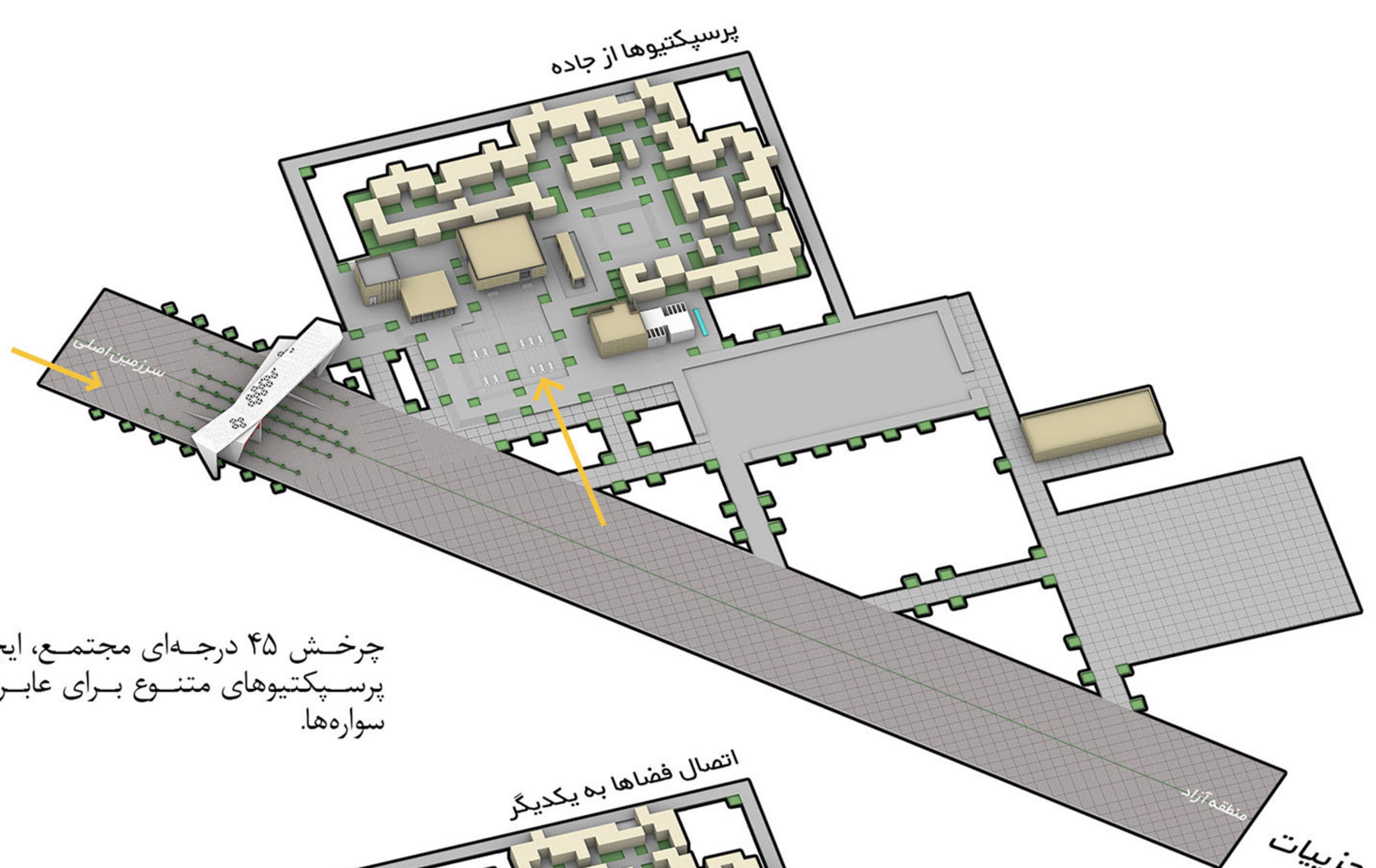
۱. استفاده از گريد در طراحی پلان، الهام گرفته از تارشمير سوزن مدولار و قابل تغيير

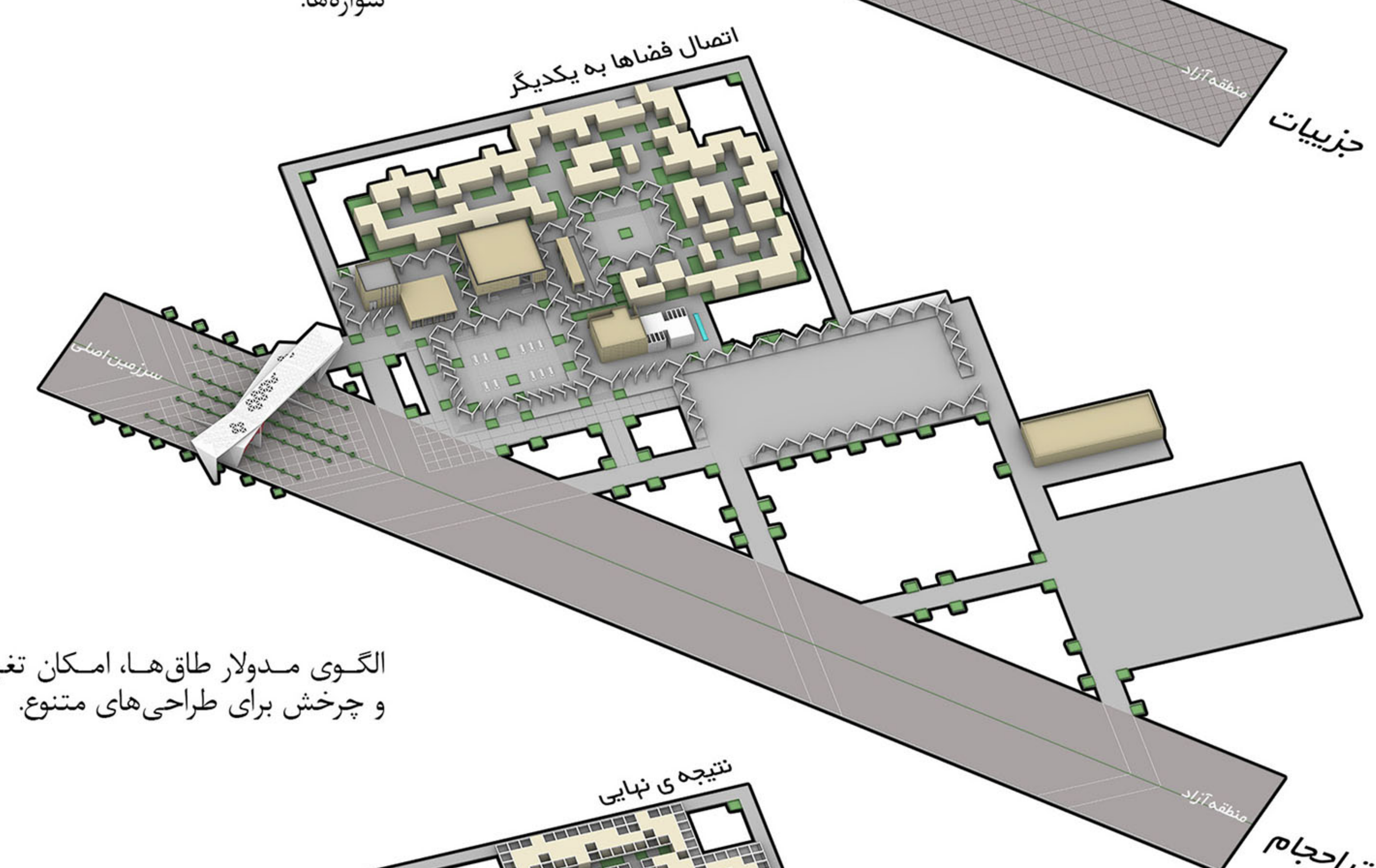
۲. انتقال رستوران به بالا برای ايجاد فضای جمعی مسقف برای شب و فصول معتدل.

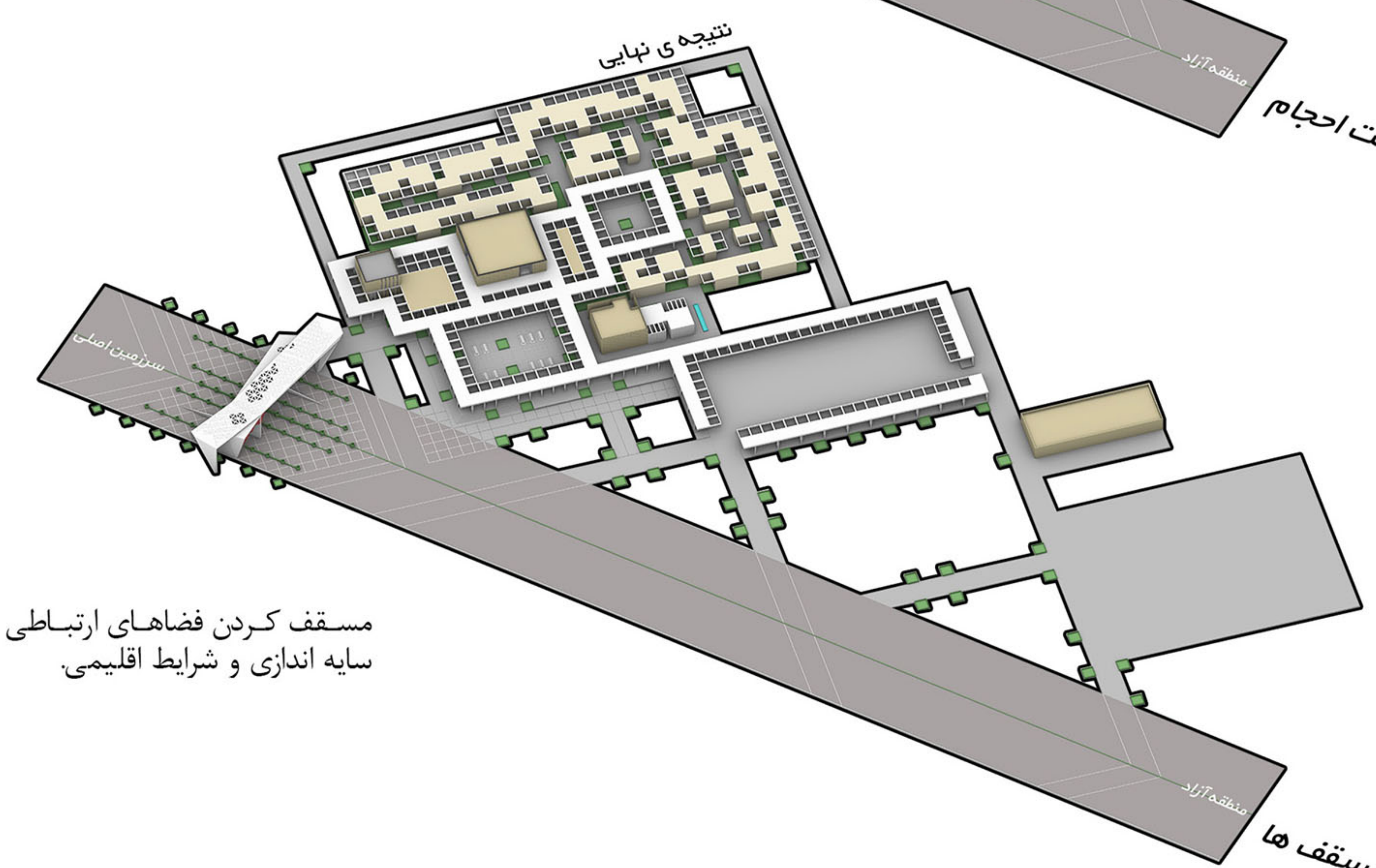
۳. سکوهاي با ارتفاع متفاوت برای عبور، نشستن و برگزاري رویدادهای فرهنگی.

۴. چرخش ۴۵ درجه ای مجتمع، ايجاد پرسپکتیوهای متنوع برای ابران و سواره ها.

۵. الگوی مدولار طاق ها، امکان تغيير و چرخش برای طراحی های متنوع.

۶. مسقف کردن فضاهای ارتباطی برای سایه اندازی و شرایط اقلیمی.

سایت پلان

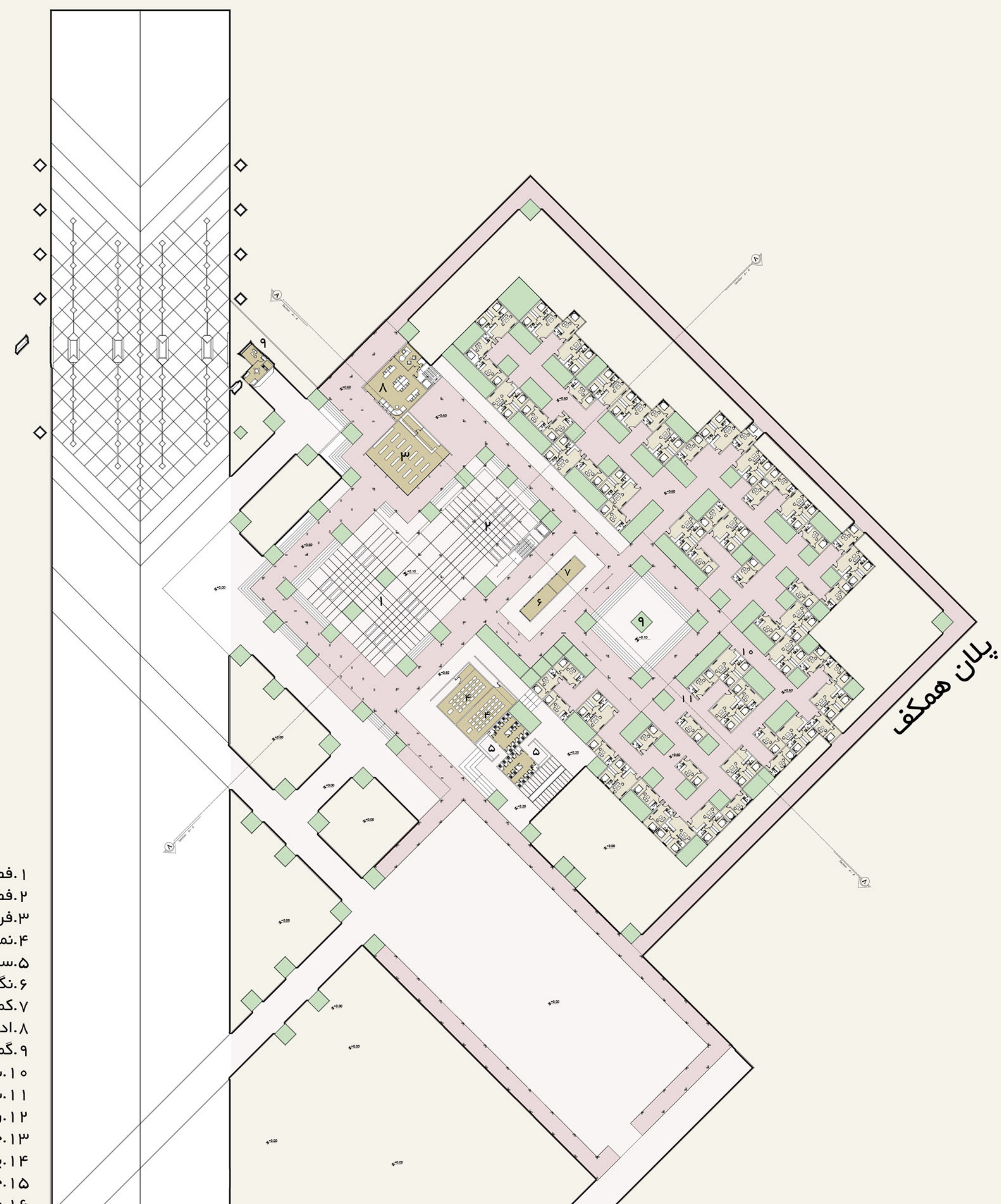

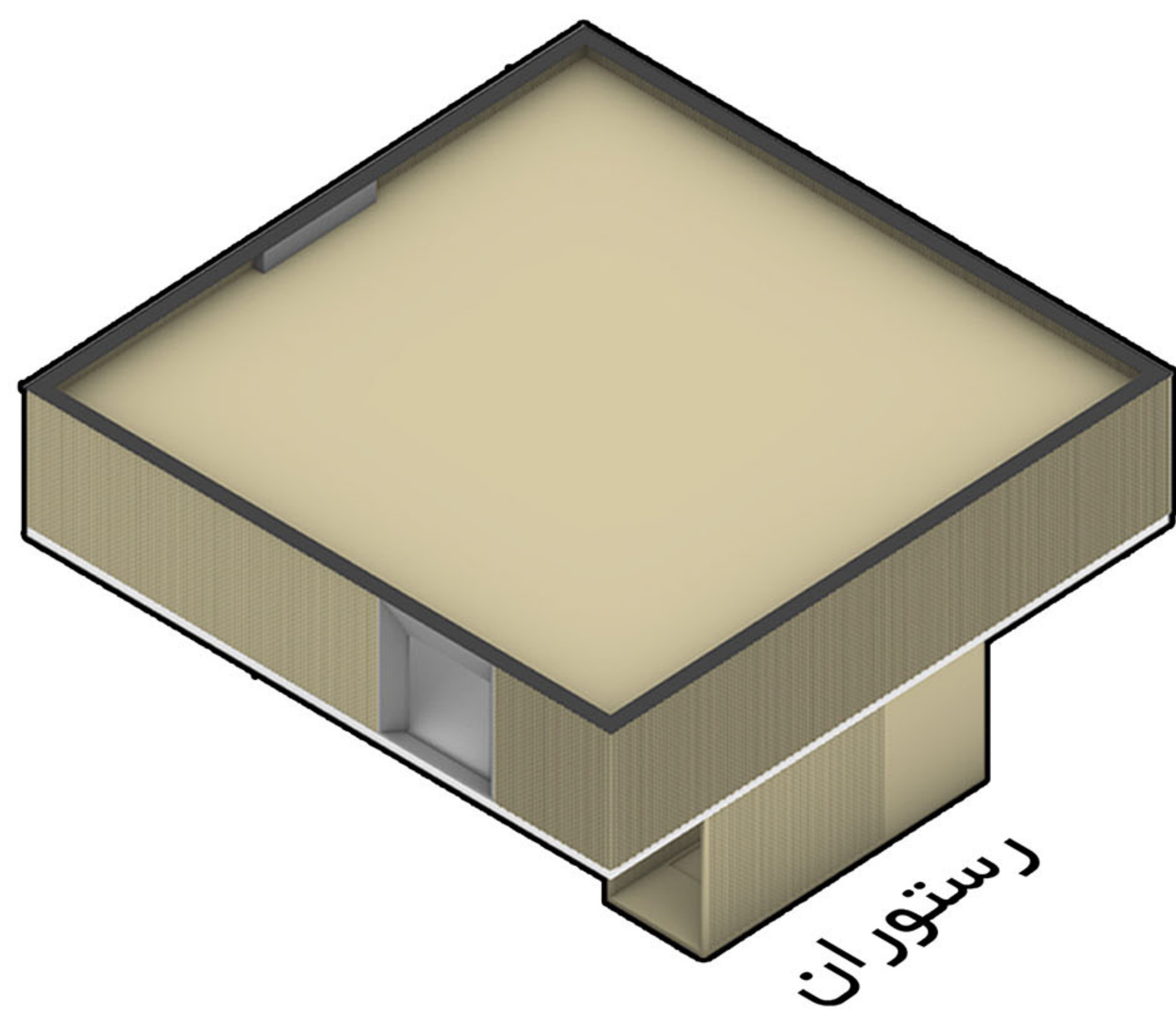
۱. رستوران
۲. فروشگاه و کافه
۳. نمازخانه
۴. سرویس بهداشتی
۵. نگهبانی و رپشن سوویت اقامتی
۶. کمک‌های اولیه
۷. ادارای
۸. گمرک
۹. سوویت شماره ۱
۱۰. سوویت شماره ۲
۱۱. پارکینگ
۱۲. جایگاه سوخت
۱۳. خدمات خودرو

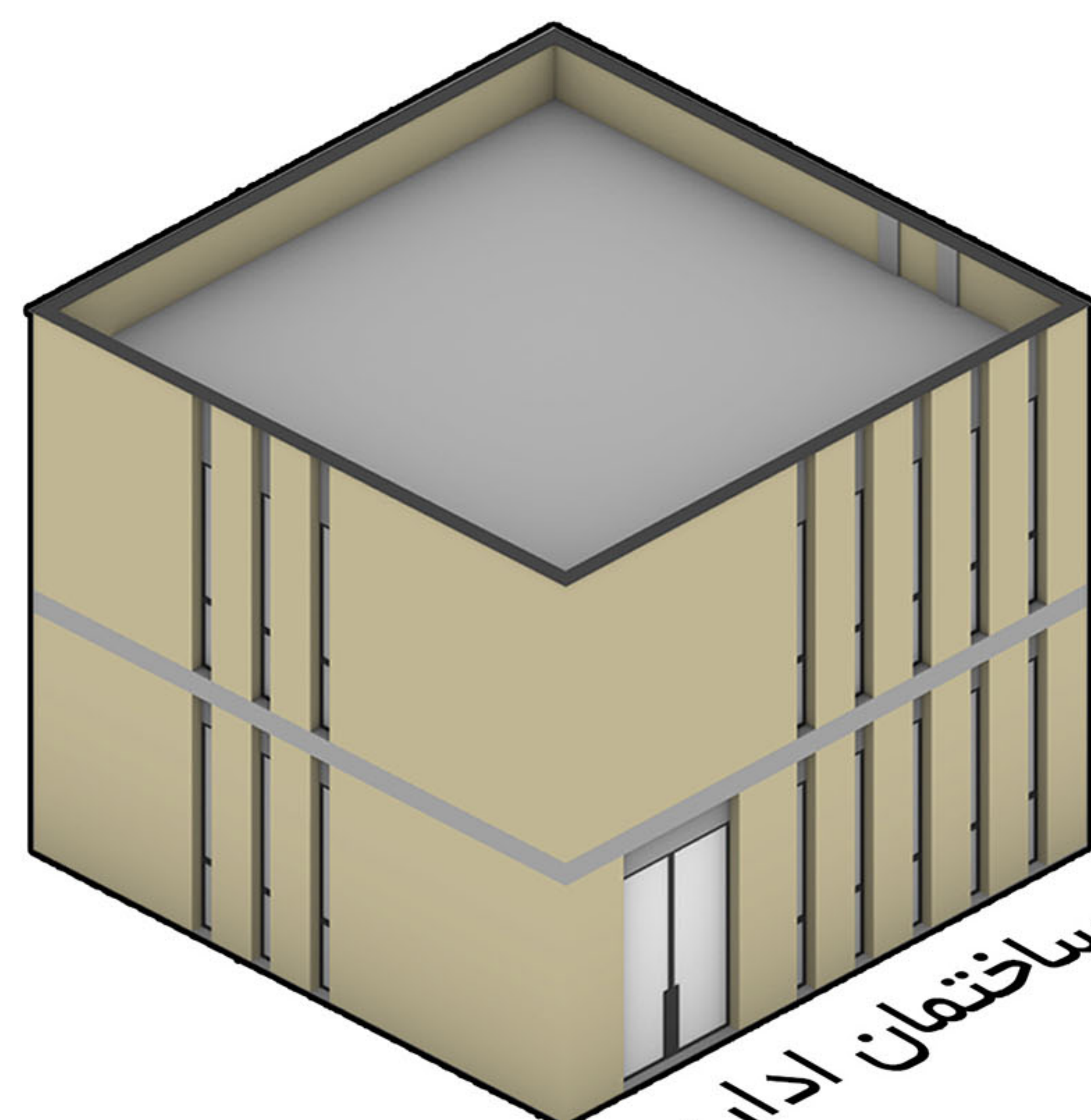

۱. فضای جمعی روباز
۲. فضای جمعی مسقف
۳. فروشگاه و کافه
۴. نماز خانه
۵. سرویس بهداشتی
۶. نگهبانی و رسیشن سوویت اقامتی
۷. کمک های اولیه
۸. اداری
۹. گمرک
۱۰. سوویت شماره ۱
۱۱. سوویت شماره ۲
۱۲. رستوران
۱۳. خوابگاه اداری
۱۴. پارکینگ
۱۵. جایگاه سوخت
۱۶. خدمات خودرو

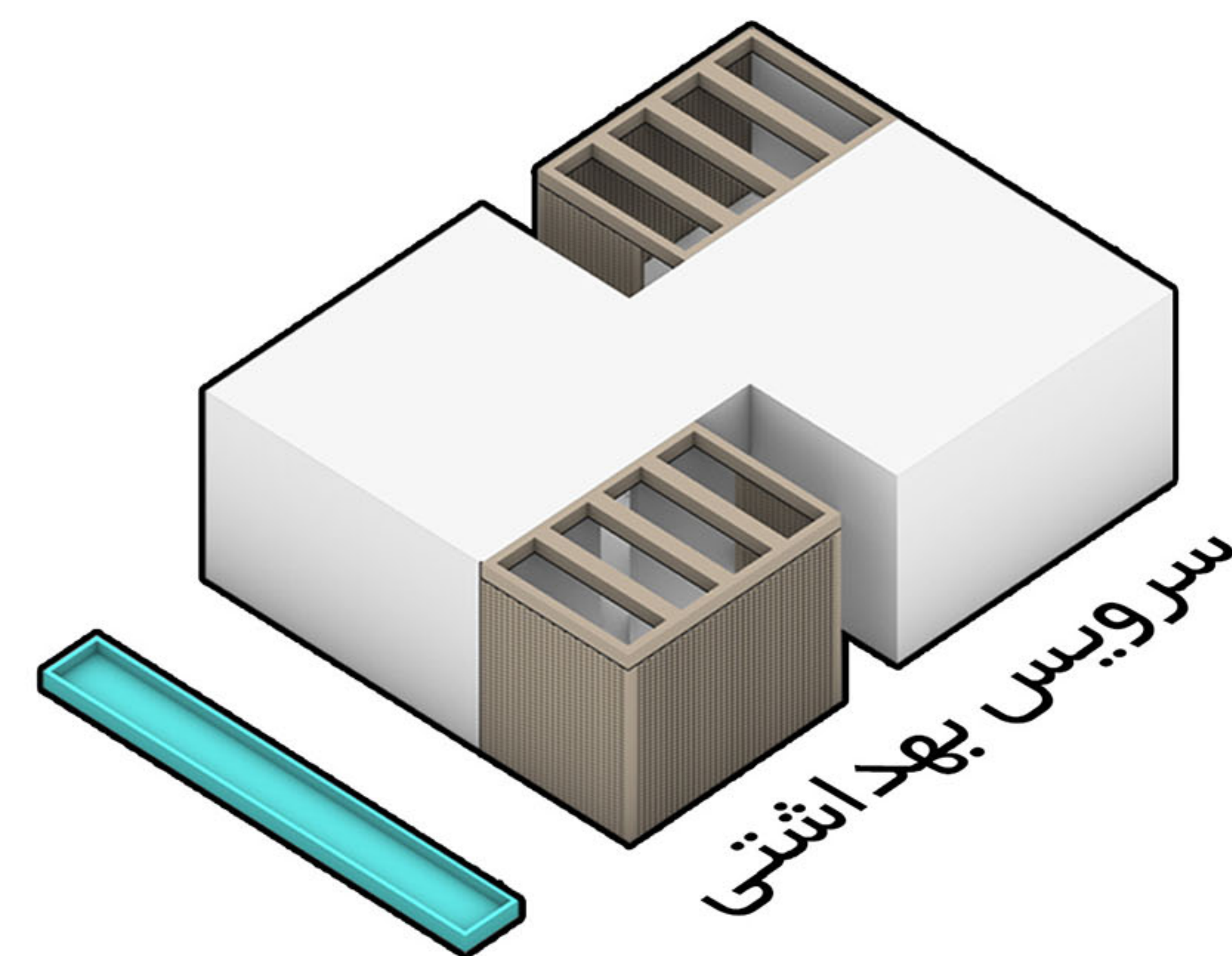

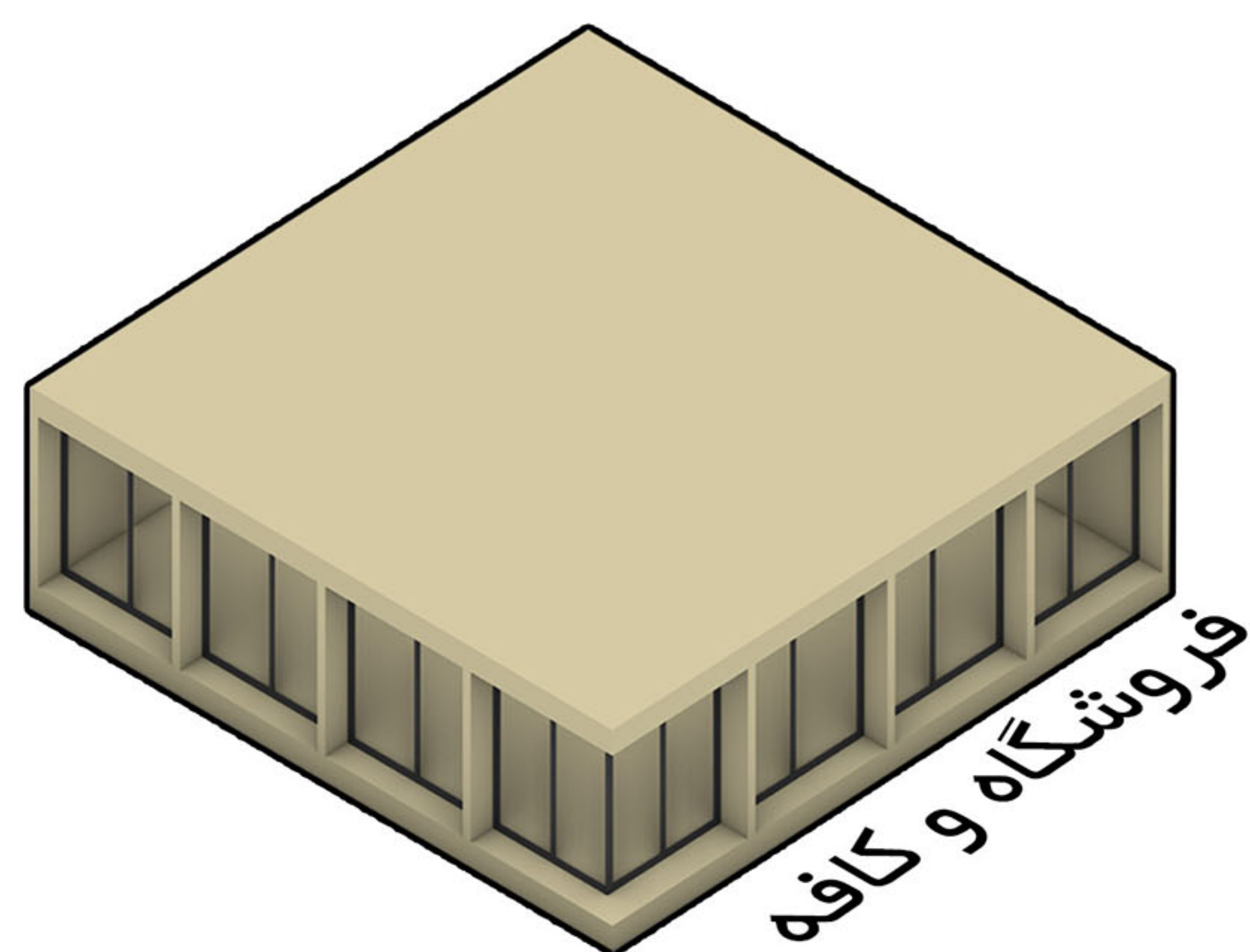
رستوران

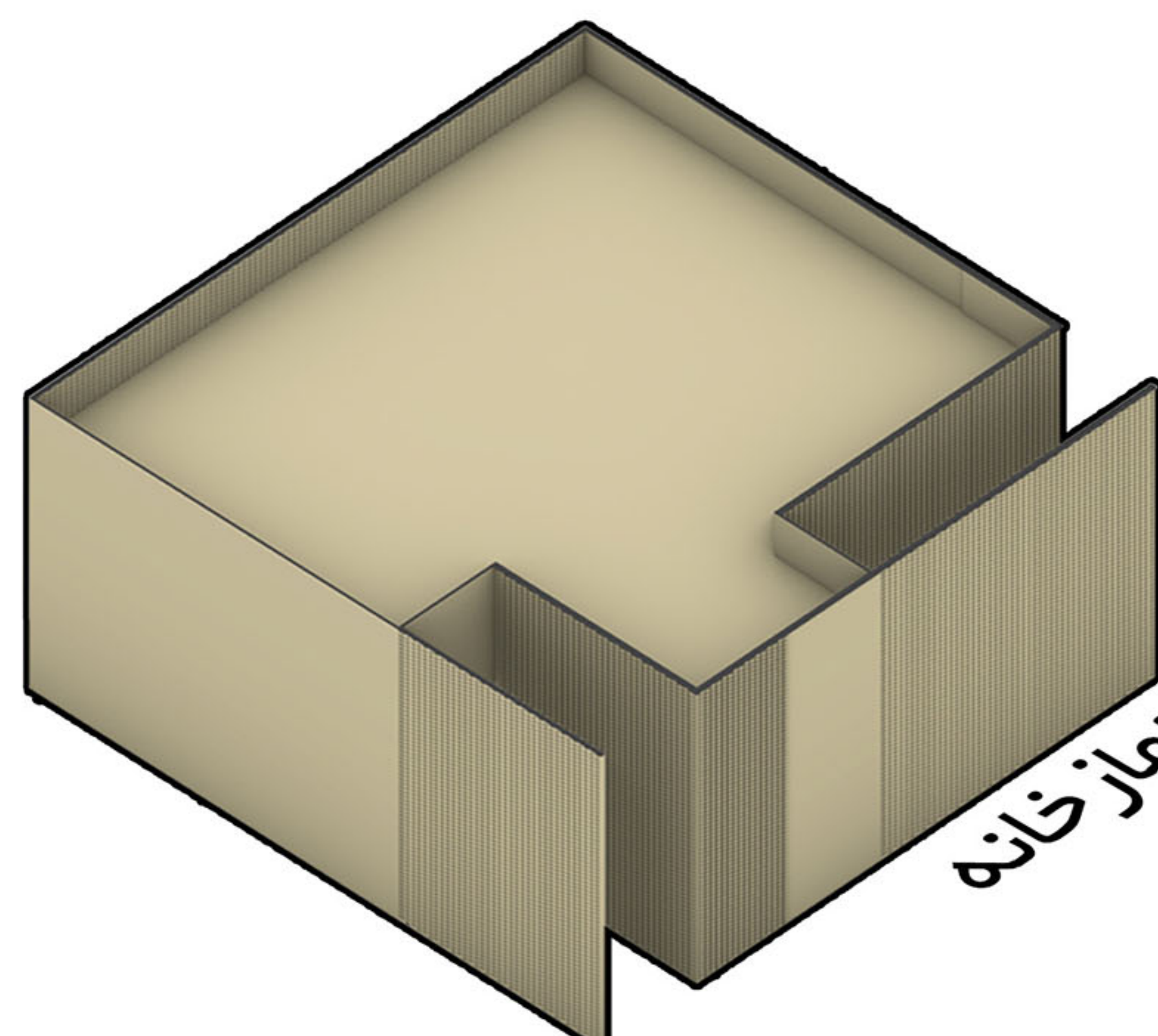
ساختمان اداری

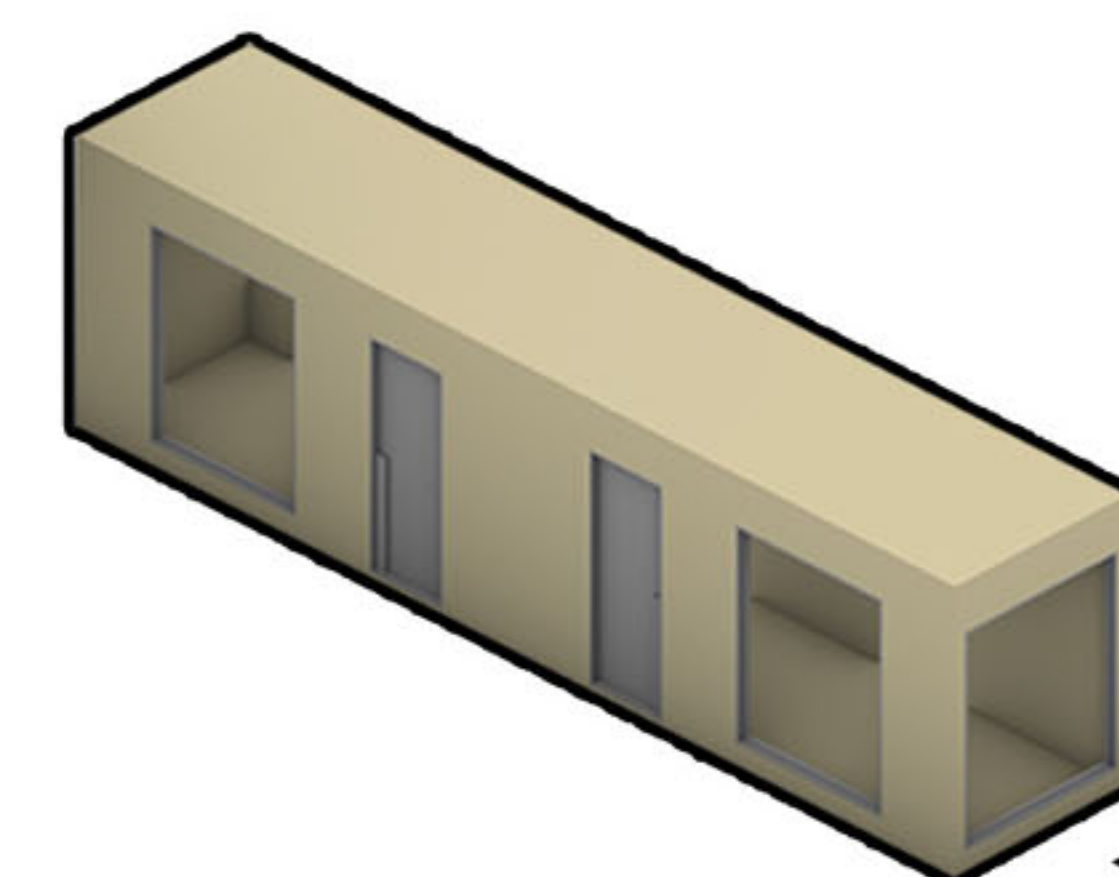
سرویس بهداشتی

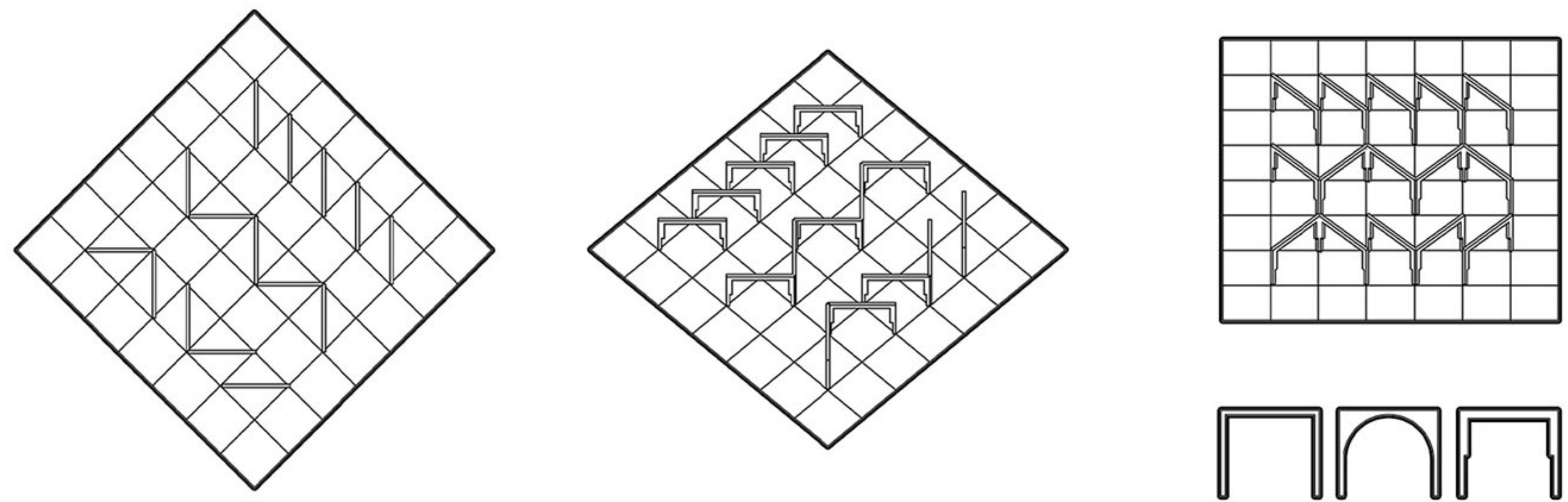
فروشگاه و کافه

نمازخانه

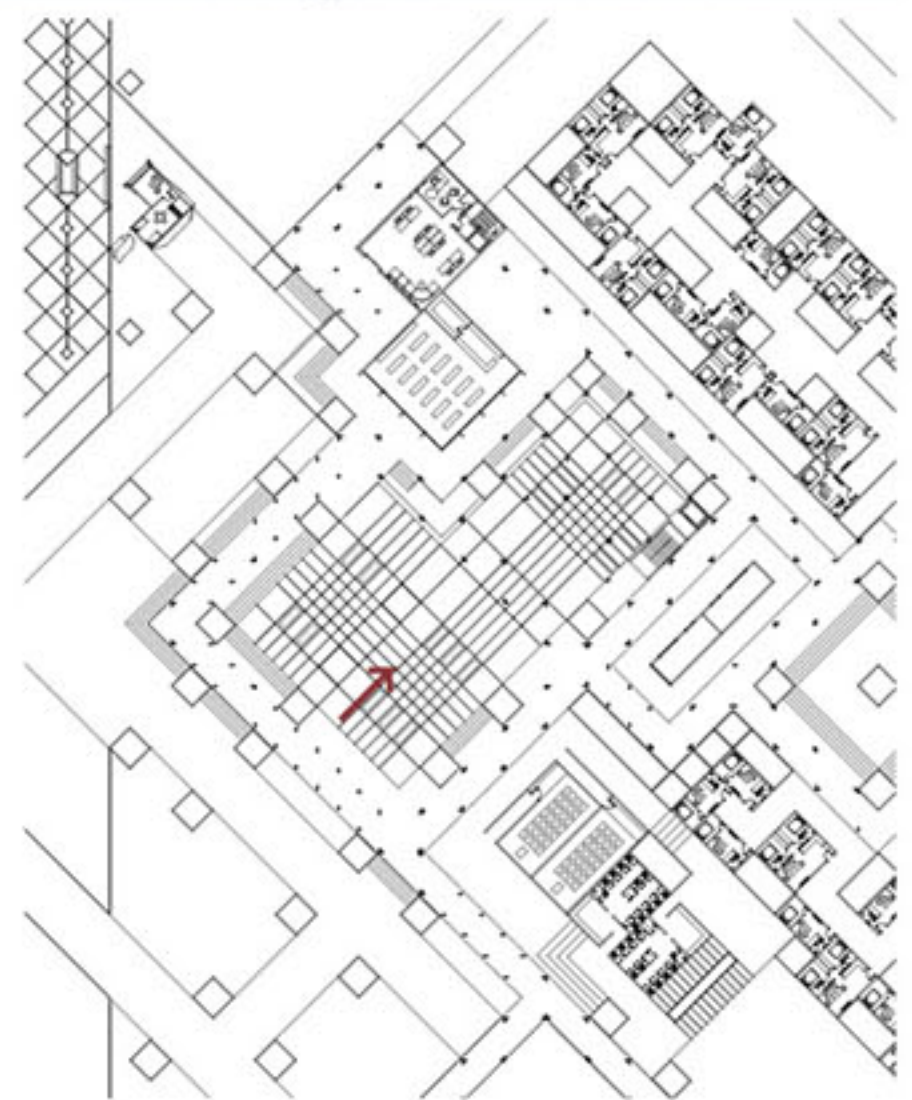
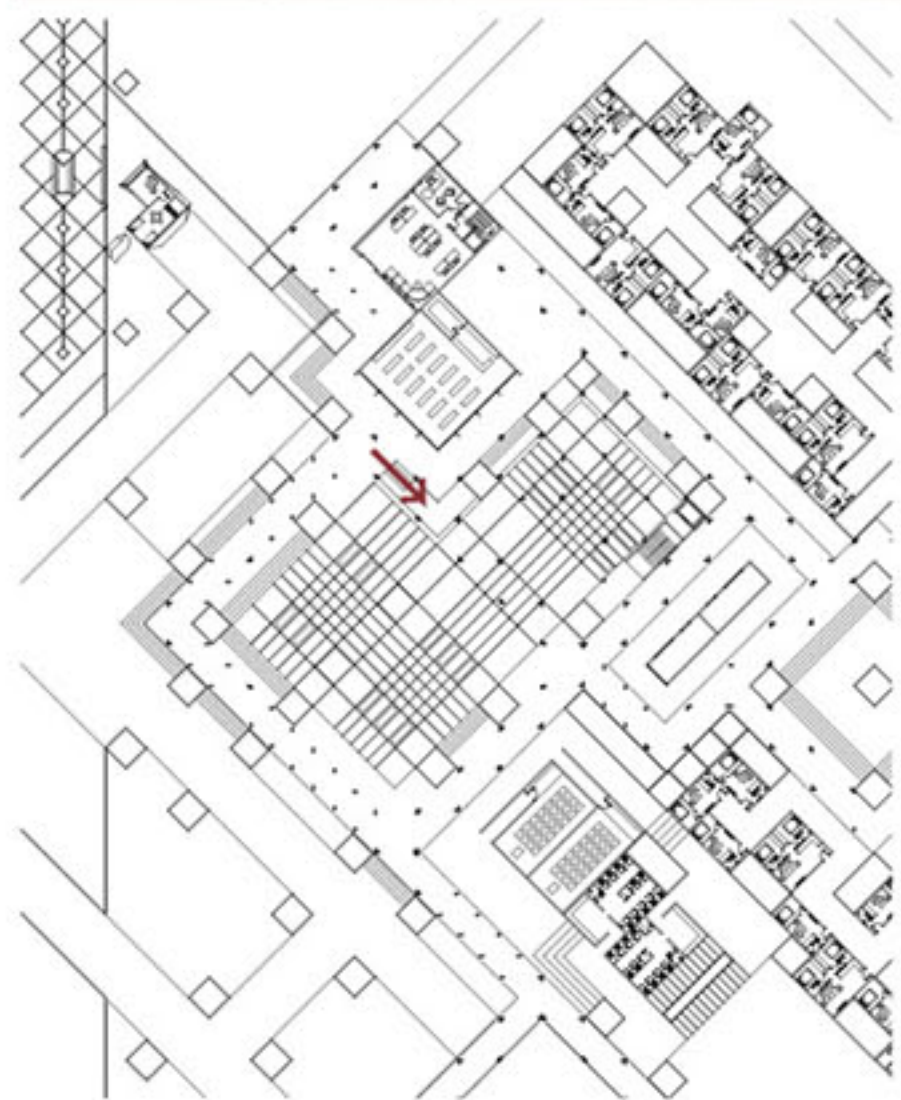
نگهبانی و کمک‌های اولیه

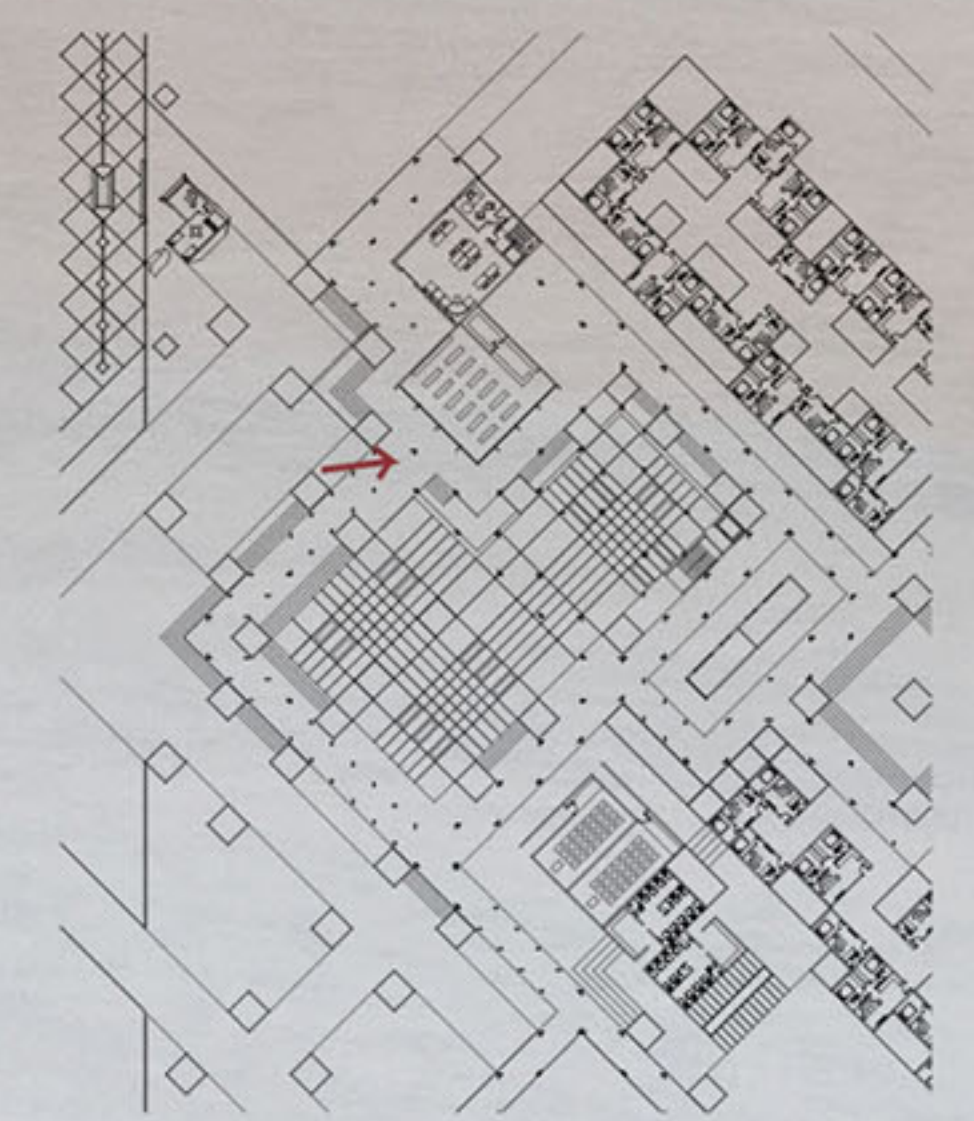

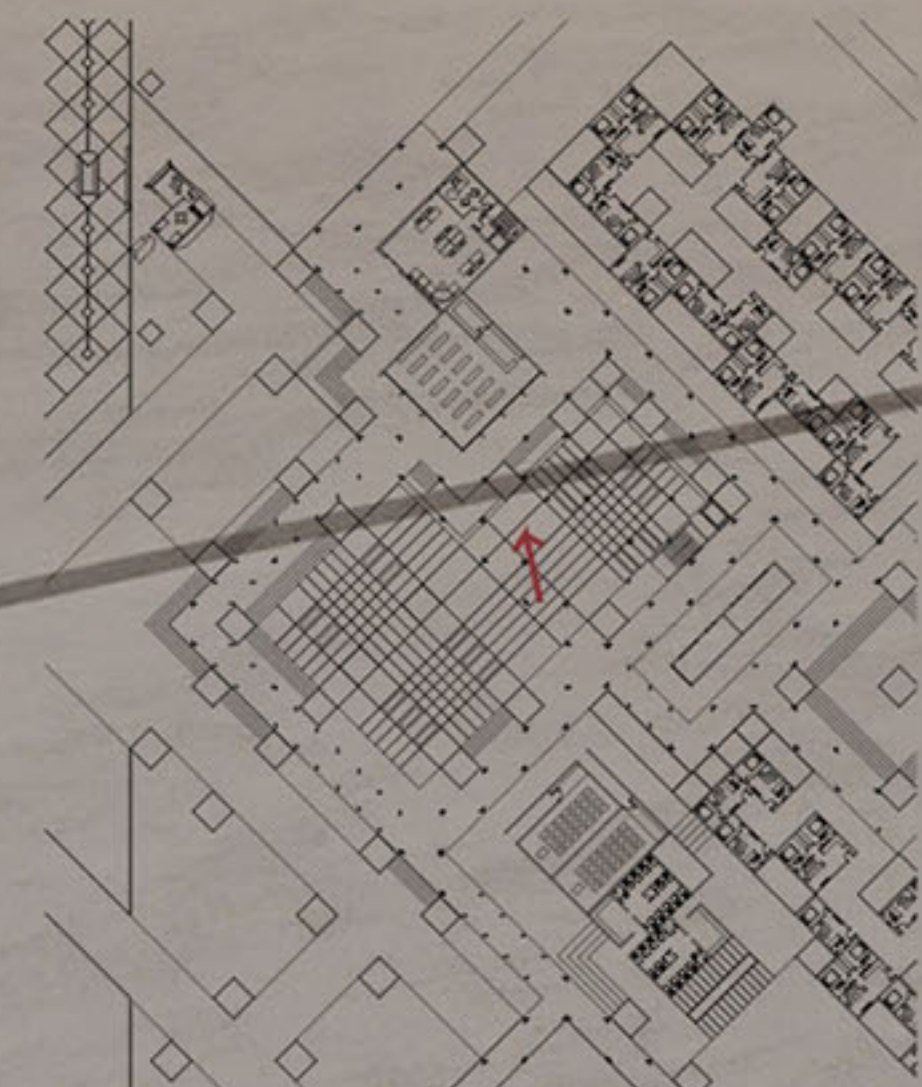
طاق‌های مجموعه بر اساس یک منطق مدولار طراحی شده‌اند، به گونه‌ای که هر مدول قابلیت چرخش نسبت به محور خود و ارتباط پویا با بافت پیرامونی را دارد. این انعطاف‌پذیری فضایی باعث می‌شود توالی‌ها و سکانس‌های متنوعی از فضا شکل بگیرد که تجربه‌ی کاربر را در هر بار عبور و حرکت متفاوت می‌سازد. فرم زیگزاگی به کار رفته در طراحی، که ریشه در الگوهای انتزاعی سوزن‌دوزی‌های سنتی دارد، از سطح یک نقش صرفاً تزئینی فراتر رفته و به یک سازوکار فضایی-عملکردی بدل شده است. این سازوکار نه تنها اتصال و پیوستگی بین فضاهای مختلف مجموعه را ممکن می‌سازد، بلکه به عنوان یک لایه‌ی میانی، در نقش تعدیل‌کننده‌ی شرایط اقلیمی نیز عمل می‌کند؛ به‌ویژه در کنترل نور، تهویه‌ی طبیعی و کاهش شدت حرارت.

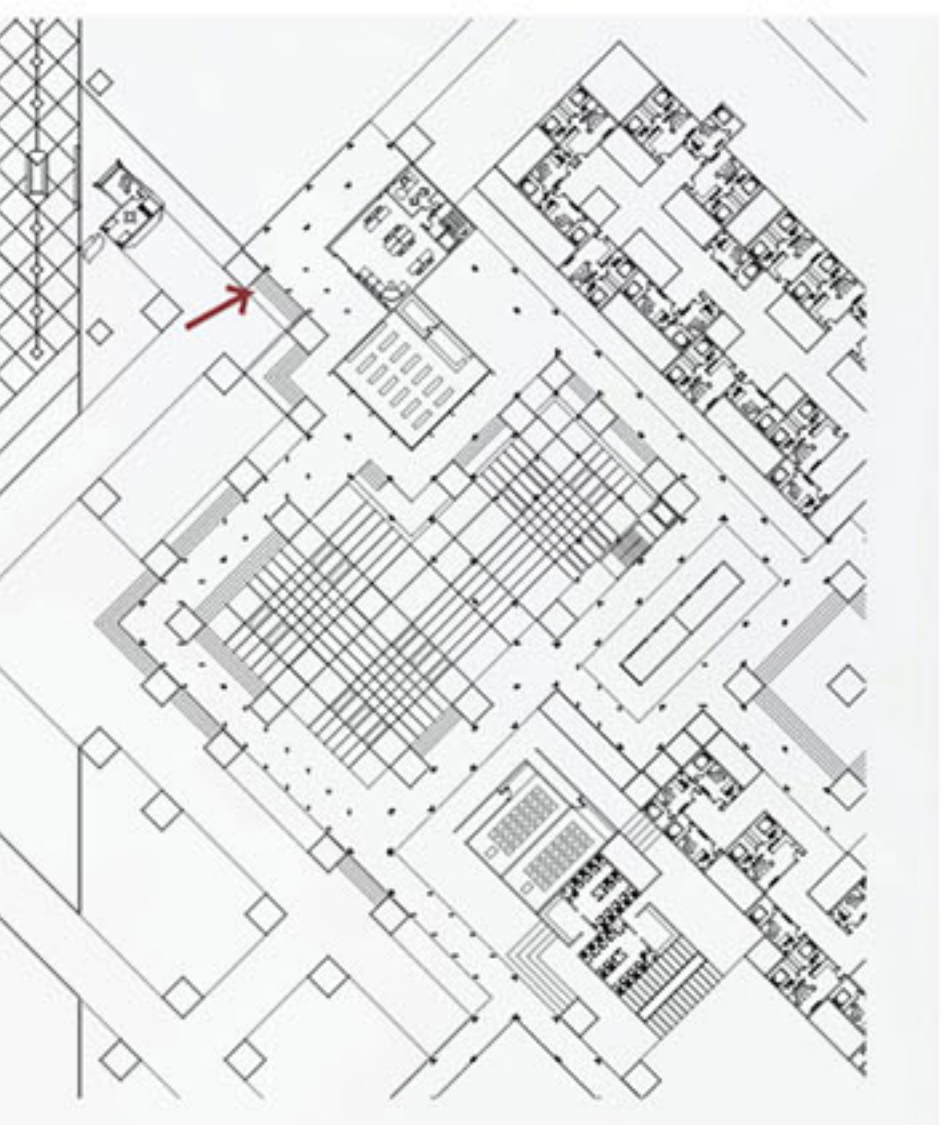

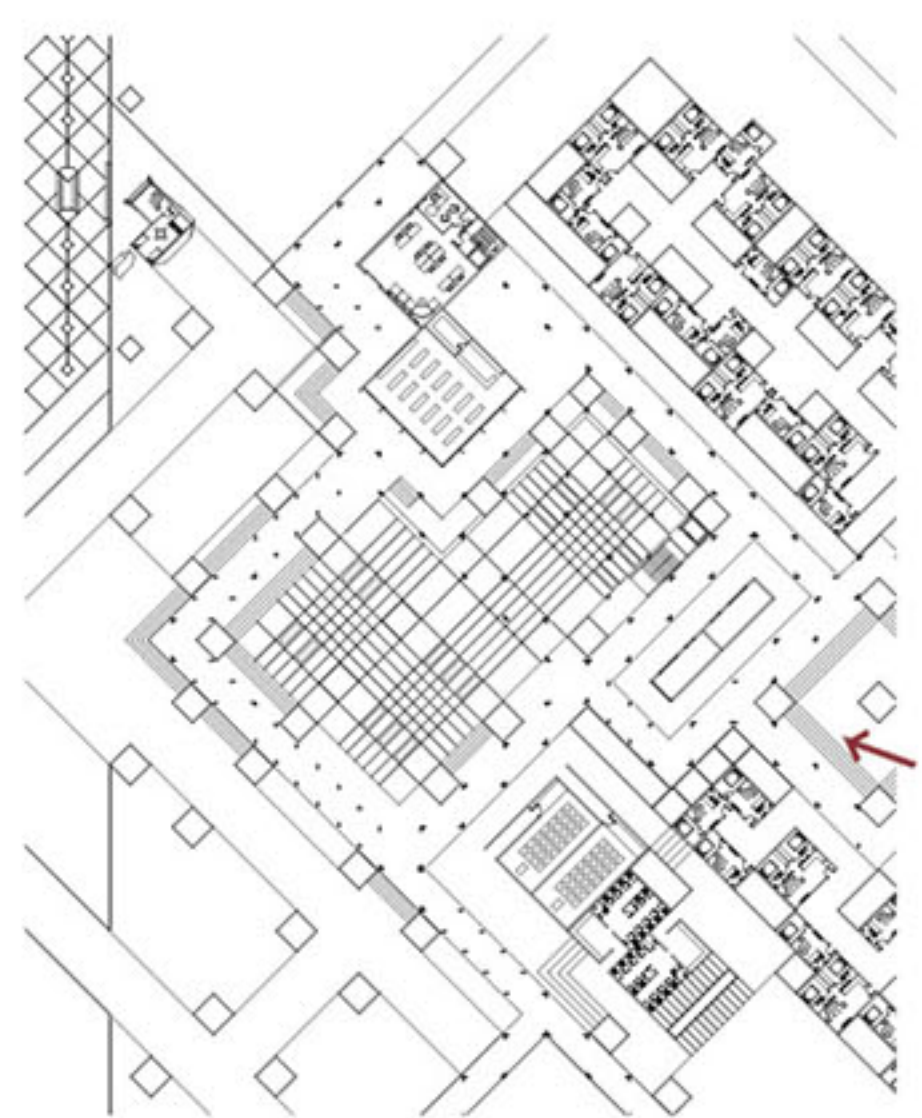
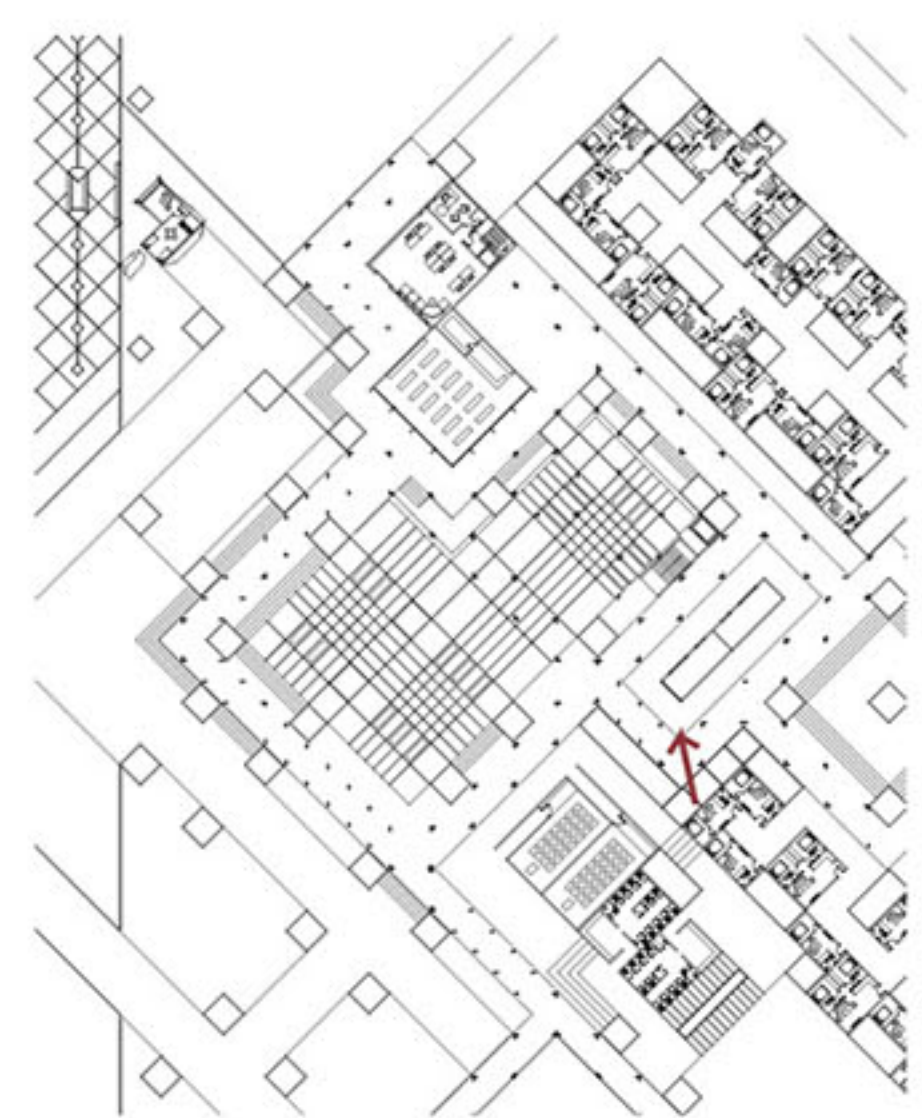

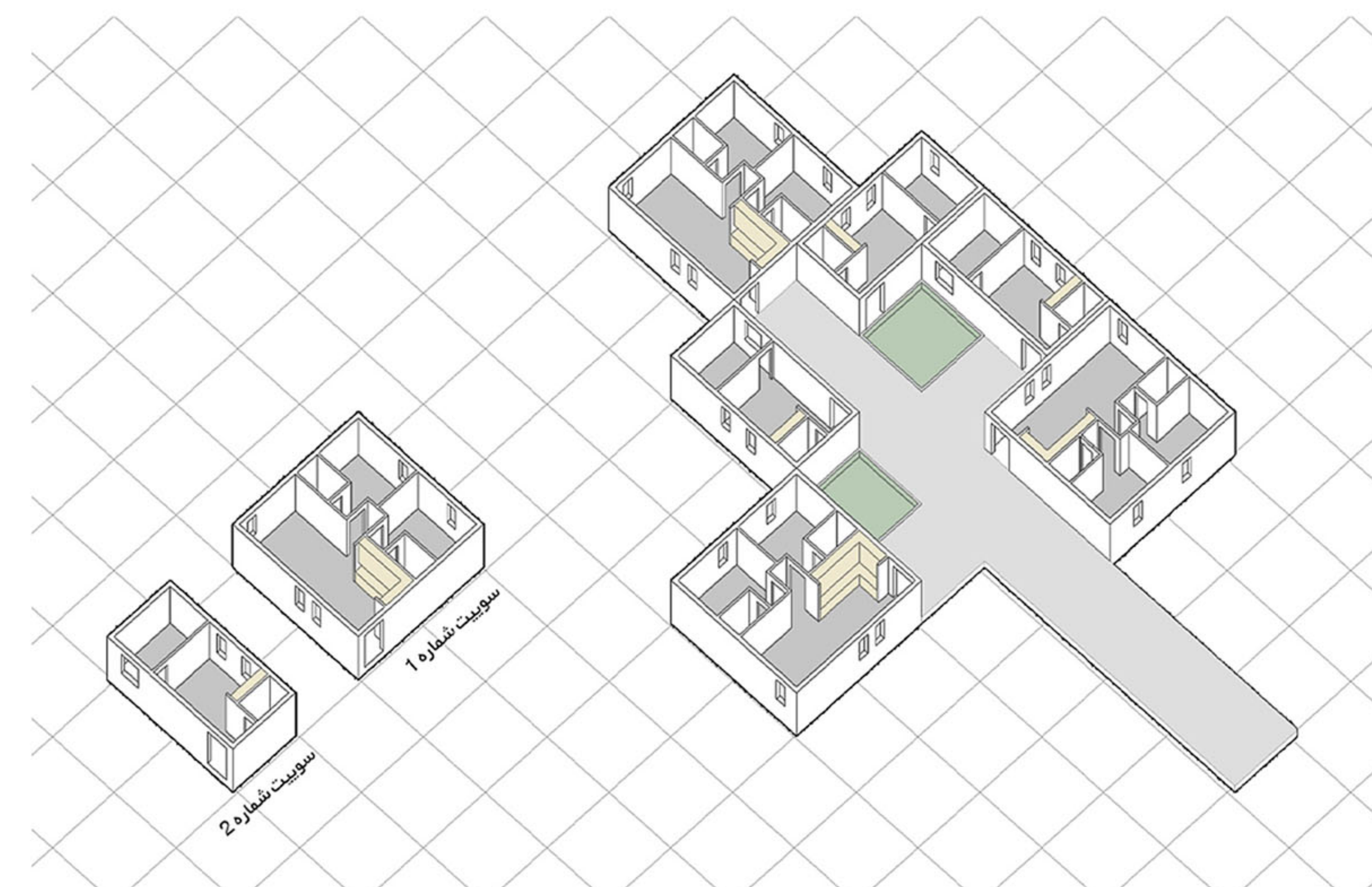

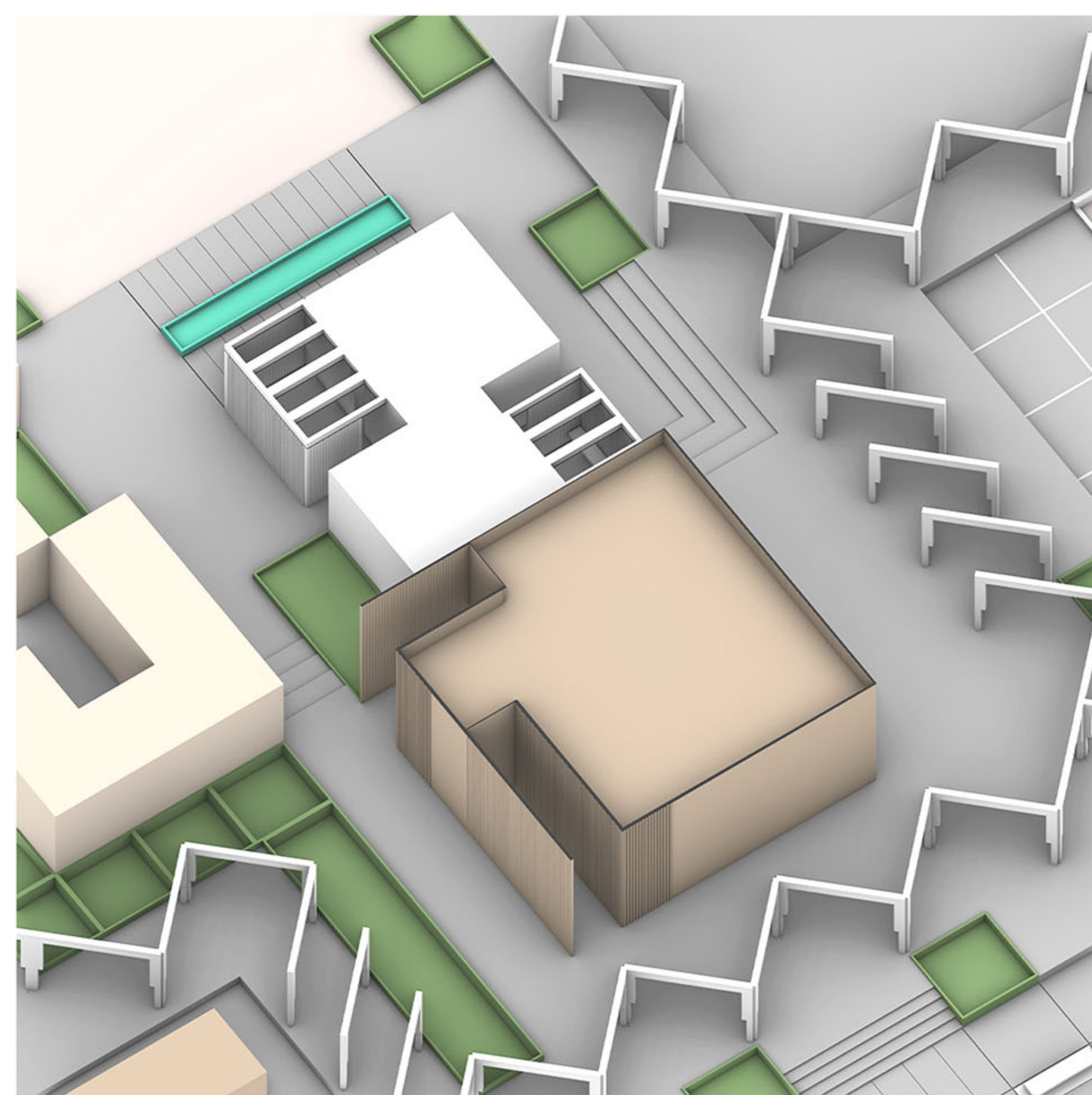

سوییت‌های اقامتی مجموعه بر مبنای ساختار شبکه‌ای کل طراحی شده‌اند که امکان نظم‌دهی فضایی و توسعه‌پذیری در مقیاس‌های مختلف را فراهم می‌آورد. این واحدها در دو متراژ متفاوت و با آرایش‌ها و چیدمان‌های متنوع نسبت به یکدیگر سازماندهی شده‌اند، به گونه‌ای که قابلیت افزایش یا کاهش تعداد آن‌ها در بستر سایت، متناسب با نیاز و ظرفیت پروژه، وجود دارد. خاصیت مدولار و تکرارپذیر این ساختار نه تنها انعطاف‌پذیری عملکردی و امکان گسترش تدریجی را تضمین می‌کند، بلکه منجر به کاهش چشمگیر هزینه‌های ساخت و سهولت در فرآیند اجرا نیز می‌شود.

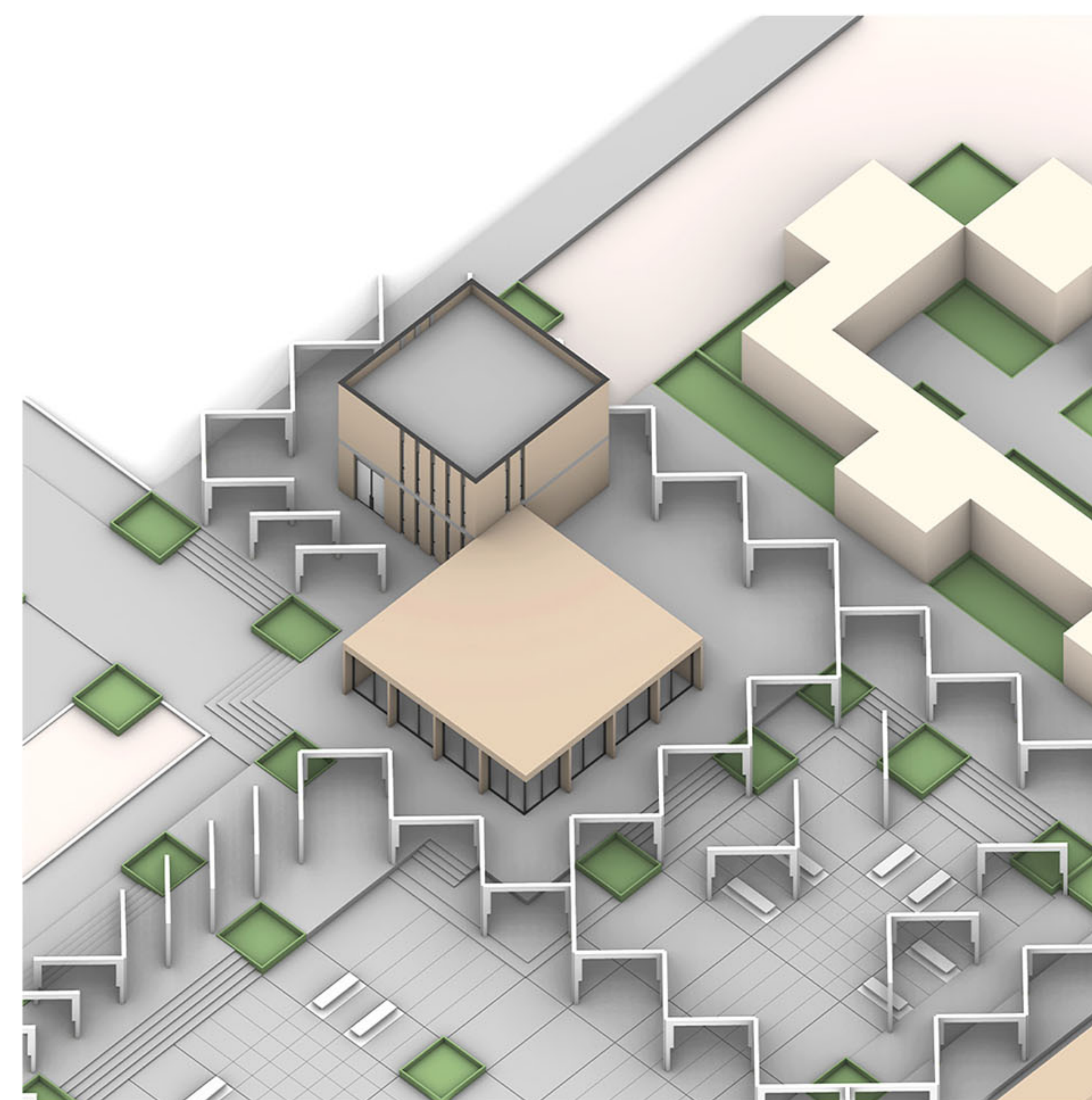
از سوی دیگر، دسترسی به این سوییت‌ها در تعامل مستقیم با فضای سبز پیرامونی تعریف شده است. مسیرهای حرکتی با هندسه‌ای غیرخطی و سیال طراحی شده‌اند تا تجربه‌ی حرکت را از یک عملکرد صرفاً انتقالی فراتر برده و به یک کیفیت فضایی-حسی بدل کنند. این الگوی طراحی با ایجاد لحظات مکث، تغییر دید و قاب‌بندی مناظر طبیعی، به بازدیدکنندگان و مسافران امکان می‌دهد نوعی فضای خاطره‌انگیز و شاعرانه را تجربه کنند؛ فضایی که ترکیبی از آرامش اقامتگاه و پویایی طبیعت پیرامون را در ذهن آن‌ها ماندگار می‌سازد.

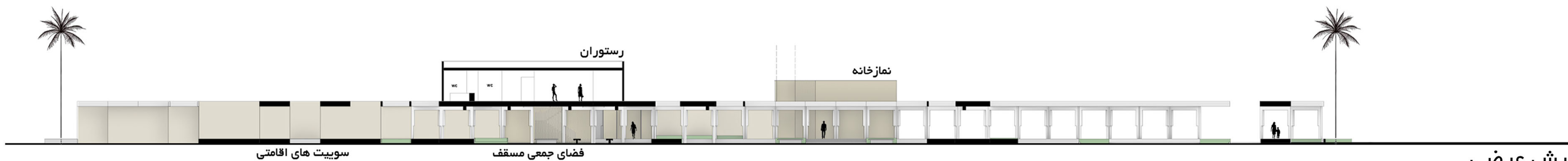
نمازخانه و سرویس بهداشتی

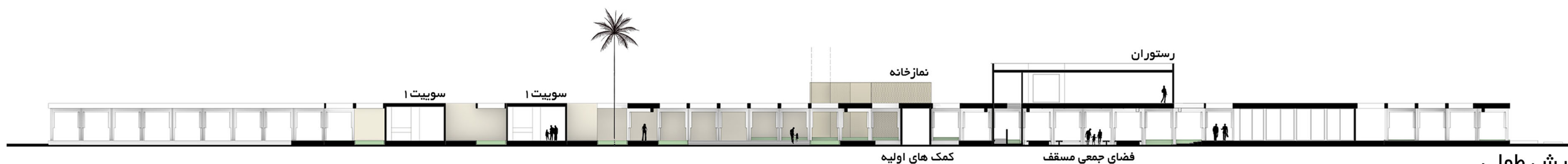
فضای جمعی زیر رستوران

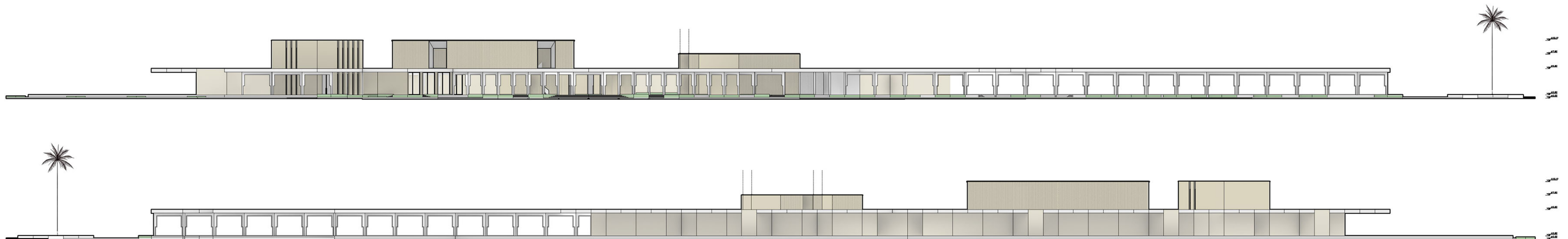
فروشگاه و ساختمان اداری

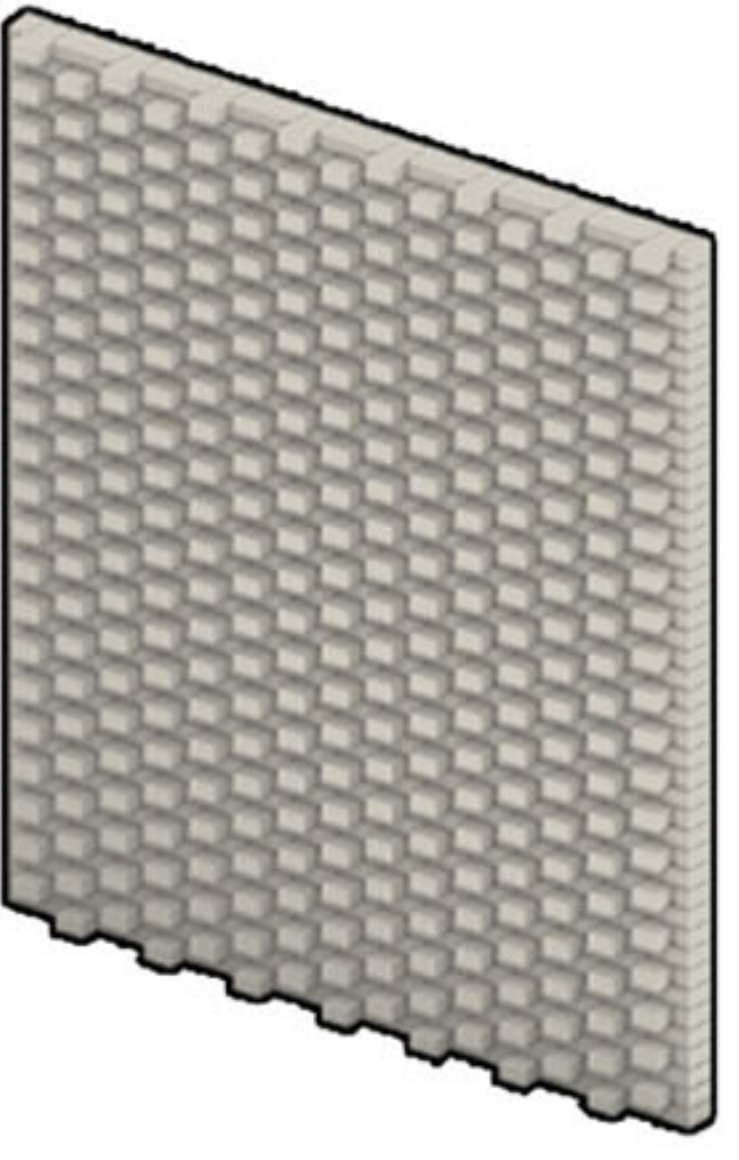
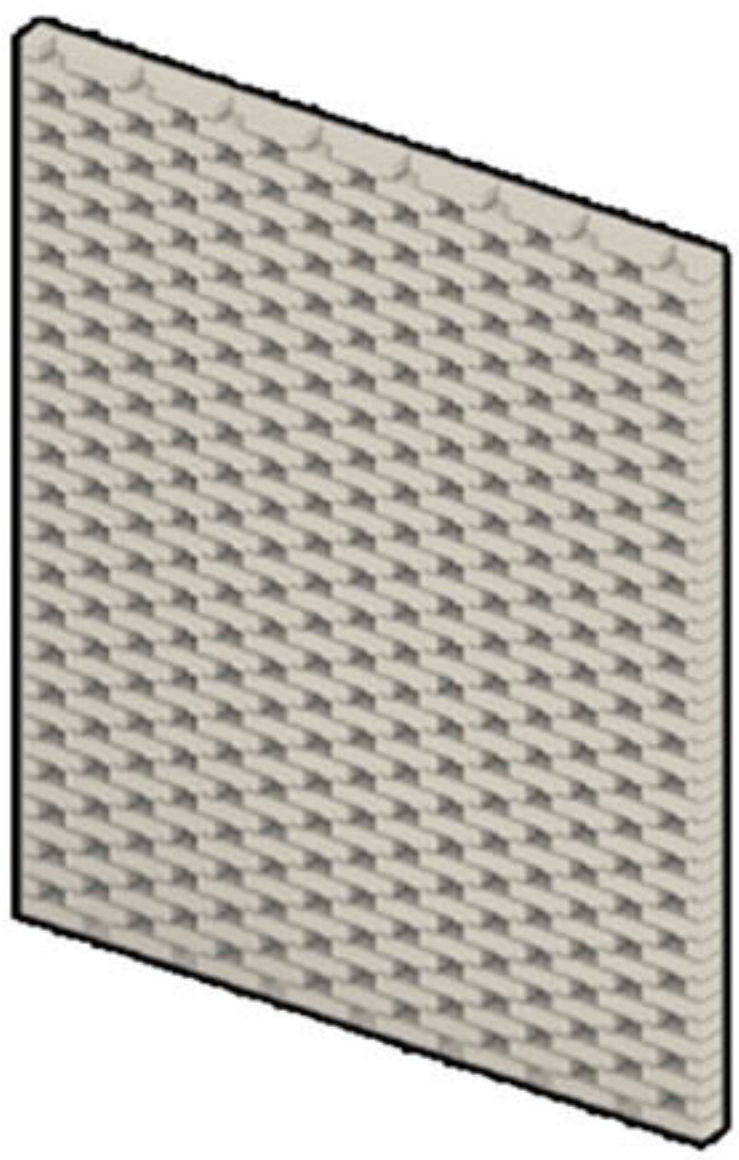
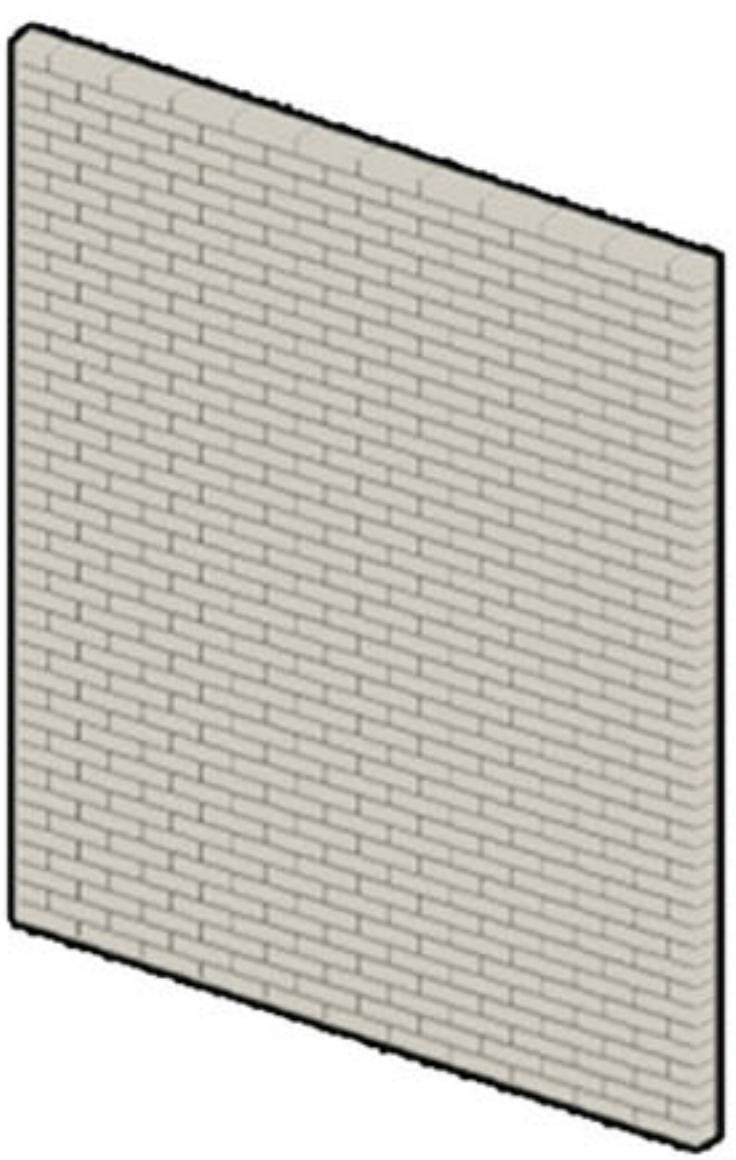
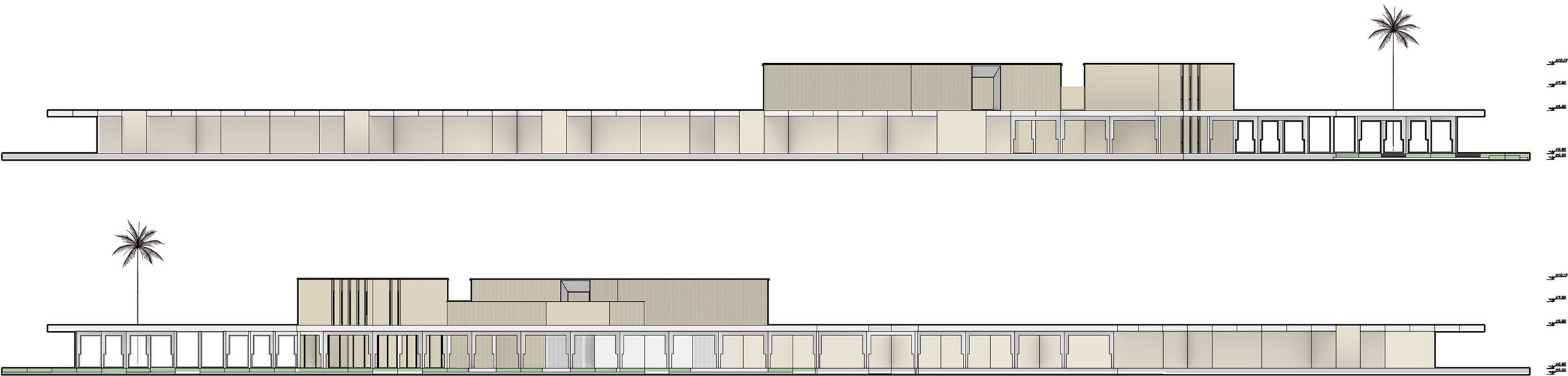

برش عرضی

برش طولی

مساحت	فضا
1616m	فضای جمعی
501m	رستوران
334	اداری
222m	فروشگاه
3060	پارکینگ
41m	کمک‌های اولیه
41m	نگهبانی و رزروشن اقامتگاه
167m	نمازخانه
167m	سرویس بهداشتی
3440	جایگاه سوخت
613m	خدمات خودرو
37.8m	محل استراحت مامورین گمرک
2500m	سوییت های اقامتی